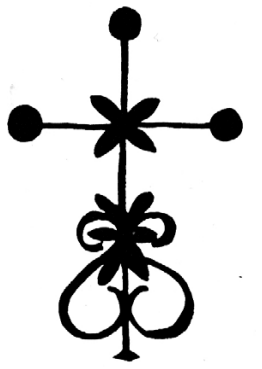

TARVAS KOTISEUTULEHTI

N:o 2
2020

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Kotiseutuyhdistys Tarvaiset ja Tarvasjoen kappeliseurakunta

YHDISTYKSIEN TARVASJOKI

Suomea on sanottu tuhansien yhdistysten maaksi. Suomi oli maatalousyhteiskunta 1800-luvun puoliväliin asti. Ilman kirkon valvovaa opetusta ei luku- ja kirjoitustaito olisi ollut jokaiselle mahdollinen. Kirkonmenot ja lukuset olivat lähes ainoita kokoontumisia markkinoiden ja huutokauppojen lisäksi. Yhteiset asiat hoidettiin myös kirkonkokouksissa, kunnes perustettiin kunnat noin 150 vuotta sitten. Tietoa antamaan ensimmäiset sanomalehdet tilattiin Tarvasjoelle vasta 1858 ja vähäiset kirjat olivat lähinnä uskonnollisia.

Talkoot ja yhdessä tekemisen henki on Suomessa aina ollut vahvaa ja vanhaa. Tässä talouksessa perustettiin myös ensimmäiset yhdistykset. Yhä edelleen ne jakavat tietoa ja kokoavat jäseniään hoitamaan ja tekemään sellaisia asioita ja palveluksia, joita ei yhteiskunta katso kuuluvan tehtäväkseen. Usein se ei myöskään uhraa riittävästi varoja tärkeiden tarpeiden hyvään hoitoon taikka saatavuuteen. Tälläkin hetkellä monin kertaisesti entisestä vaurastunut yhteiskunta tunnustaa, ettei se tulisi toimeen ilman tätä niin sanottua kolmatta sektoria. Toimivien yhdistysten merkitys on suuri.

Meidän tarvasjokelaisten ensimmäinen yhdistys oli vuonna 1867 perustettu Marttilan, Kosken, Euran ja Karinaisten **paloapuyhdistys**. Sen voi katsoa olleen tulevan palovakuutusyhdistyksen ja vapaapalokuntien alkuna.

Tarvasjokea koski myös 1887 perustettu **Marttilan kunnallisseura**, joka lähinnä vastasi myöhempiä maamiesseuroja, vaikka oli toiminnaltaan laaja-alaisempi. Se järjesti Tarvasjoellakin maatalous- ja ensimmäisten koneiden näyttelyn työaitokilpailuineen.

Ensimmäinen täysin oma seura oli vuonna 1896 perustettu Euran kappelin (myöhemmin **Tarvasjoen Nuorisoseura**, joka siis ensi vuonna täyttää 125 vuotta. Se rakensi oman talon 1909 ja järjesti piirin suuret laulujuhlat 1921 ja 1932. Savijoen Nuorisoseura toimi myös Jauholaissa 1800-luvun lopulla.

Vuonna 1900 perustettiin Euran kappelin maamiesseura (vuodesta 1910 **Tarvasjoen Maamiesseura**). Maataloudessa elettiin suurten muutosten aikaa ja viljelijöille tarvittiin ajan tasaista neuvontaa ja tiedotusta. Seuran 120 vuotisesta historiasta kerrottiin jo puolet Tarvas-lehden edellisessä numerossa ja viime vuosista jatketaan toisaalla tässä lehdessä.

Maamiesseura perusti 1903 tarkastuskarjako-osuuskunnan, joka 1919 muuttui **Tarvasjoen tarkastusyhdistykseksi**. Yhdistys lopetti toimintansa 1968 liittyen Varsinais-Suomen tarkkailuyhdistykseen.

Tarvasjoen työvänyhdistys perustettiin 1906, eli vuotta ennen kuin olivat ensimmäiset eduskuntavaalit. Oman talon Vuorilinnan yhdistys rakensi Euralle 1910. Yhdistys on toiminnan vähitellen vähennyttyä siirtynyt, jo pidetyn ensimmäisen lopettamiskokouksen jälkeen, pöytälaatikkokauden hiljaiseloon.

Suomen luterilaisen evankeliumiyhdistyksen Tarvasjoen (aluksi Euran) **osasto** perustettiin 1906 jatkamaan jo aikaisemmin Karinaisten kanssa toimineen nuorukais-osaston toimintaa. Tämä osasto on alusta asti tukenut seurakunnan elämää ja erityisesti SLEY:n tekemää lähetystyötä.

Vuonna 1907 perustettiin toinen työvänyhdistys **Pyrkijä**. Sekin rakensi oman talon Horrisiin vuonna 1910. Vuonna 1969 yhdistys

Liedon museon valokuvakokoelmat

Tarvasjoen Nuorisoseura järjesti vuonna 1932 Varsinais-Suomen laulujuhlat. Erittäin runsas juhlayleisö uuden urheilukentän laidalla.

purettiin ja talo myytiin autokorjaamoksi.

Tarvasjoen Urheilijat perustettiin vuonna 1909, ensin Nuorisoseuran osastoksi nimeltä Lyly ja sitten itsenäisenä vuodesta 1931. TARU sai urheilukentän 1936 ja suojeluskunnan loputtua Kenttätuvan 1947. Vuonna 1991 perustettu jäähallyhtiö rakensi jäähallin 1995.

Tarvasjoen Marttayhdistys perustettiin vuonna 1915 ja on jo 105 vuotta toiminut viireästi.

Tarvasjoen Suojeluskunta perustettiin vuonna 1917. Se teki arvokasta maanpuolustustyötä, vaikutti ratkaisevasti urheilukentän, Kenttätuvan ja ampumaradan rakentamiseen sekä tuki erityisesti talviurheilua mm. rakentamalla hyppyrimäen. Suojeluskuntajärjestö tuki koulutuksellaan itsenäisen Suomen armeijan puolustuskykyä ja taisteluun valmiutta sodan sytyttyä. Sen poikaosasto kasvatti reippaan nuorison. Suojeluskunta lakkautettiin jatkosodan päätyttyä Neuvostoliiton vaatimuksesta vuonna 1944.

Suomen hevoskasvatuksesta innostuneet perustivat 1921 **Marttilan -Tarvasjoen . Karinaisten hevoskasvatusyhdistyksen**. Se järjesti alueella kantakirjaan ottoja ja myös maantiekilpa-ajoja eri pitäjissä aina 1950-luvulle asti. Alueelle pyrittiin saamaan hyvä siitosori. Hevoskannan nopea väheneminen maatalouden koneellistuttua lopetti myös tämän yhdistyksen toiminnan. Liedonperän joka syksyiset kilpa-ajotkin jäivät historiaan.

Liedonperän Lähetyspiiri perustettiin vuonna 1922. Ilman varsinaista yhdistykseksi järjestäytymistä se on pian 100 vuotta tukenut kokoontumisissaan Suomen Lähetysseuran toimintaa ja lähetystyötä.

Vuonna 1923 perustettiin Tarvasjoelle **Lotta-Svärd yhdistys**. Se teki uhrautuvasti naisten maanpuolustustyötä miesten rinnalla ja koulutti laajan jäsenistönsä huolto-, sairaanhoito- ja viestintälotiksi sodan uhan varalle. Lottien tarmokkaalla työllä rakennettiin Kenttätupa ja järjestettiin lentopäivät. Sodassa oli Tarvasjoeltakin lukuisia Lottia. Sodan päätyttyä myös Lotta-järjestö lakkautettiin Neuvostoliiton vaatimuksesta vuonna 1944.

Tarvasjoelle oli perustettu jo 1919 **Maataloustuottajain Tarvasjoen yhdistys**, mutta sen toiminta ei lähtenyt käyntiin, kunnes se perus-

teittiin uudestaan 1924. Siitä asti se on toiminut maa- ja metsätaloustuottajien korvaamattomana edunvalvojana ja tukena. Jo samana vuonna Suurilaan perustettiin pienviljelijä -osasto, joka on purettu 1944.

Epävarman tiedon mukaan alueen opettajat perustivat omaksi järjestökseen vuonna 1924 **Kosken – Marttilan – Tarvasjoen Opettajayhdistyksen**. Koulumme keskittyessä yhteen kouluksikkoon Tarvasjoen opettajat ovat kuuluneet vuodesta 1999 **OAJ – Liedon paikallisyhdistykseen**.

Maalaisliiton paikallisosasto perustettiin 1924, jonka nimi muutettiin 1925 **Maalaisliiton Tarvasjoen osastoksi**. Samalla myös **Suurilaan** perustettiin osasto. Ne jatkuivat myöhemmin kunnallisjärjestönä ja **Tarvasjoen ja Liedonperän osastoina**.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Tarvasjoen osasto perustettiin vuonna 1925. Tämän, nyt 100 vuotta sitten (vuonna 1920) perustetun liiton osastona, on lasten, nuorten ja lapsiperheiden elinoloja ja hyvinvointia parantava työ Tarvasjoella jatkunut runsaana tähän päivään asti.

Vuonna 1926 Tarvasjoelle perustettiin **Alikulman ja Liedonperän pienviljelijäyhdistykset** ja **Juvalle** vielä 1931 pienviljelijäosasto. Kaikki nuo yhdistykset on purettu 1965.

Metsänhoidon edistämiseksi perustettiin 1929 **Tarvasjoen – Marttilan – Karinaisten Metsänhoitoyhdistys**. Siitä asti yhdistyksellä on ollut metsähoidonnuvoja. Vuonna 1951 Marttila erosi siitä perustaan oman yhdistyksen.

Maatalouskerhoyhdistys perustettiin Tarvasjoelle vuonna 1930 ja se palkkasi oman neuvonjohtajan. Tänä päivänä se jatkaa **Härkätien 4H**-yhdistyksen nimellä viiden kunnan alueella ja on tehnyt tärkeää työtä jo 90 vuoden ajan.

Vuonna 1932 perustettiin **Metsästyshoitoyhdistys Tarvas**. Sekin on yhdistyksenä jo 88 vuotta valvonut ja tehnyt riistanhoitotyötä, järjestänyt joka syksy hirven ja peuran metsästyksen, hoitanut ampumaradan ja tarjonnut aika-ajoin hirvipeijaiset metsästysalueen maanomistajille.

Tarvasjoen vapaaehtoinen palokunta perustettiin vuonna 1935. Se on tehnyt suuriarvoista palontorjuntaa ja pelastustyötä jo 85 vuoden ajan. Perustamisen aikaan palokunta

sai ensimmäisen paloauton. Ensimmäinen paloasema valmistui 1951 ja uusi vuonna 2017. Jäsenten koulutus, naisjaoston toiminta ja nuorisotyö ovat olleet tärkeässä asemassa ja turvannut vapaaehtoisen pelastustyön.

Sota-aikana perustetuista jäsenyhdistyksistä ensimmäisenä perustettiin **Suomen Aseveliliiton** osasto vuonna 1941. Sen ensimmäinen hallitus joutui lähtemään jatkosotaan melkein heti perustamisen jälkeen. Se toimi kuitenkin tehokkaasti rintamalla olevien miesten perheiden, sotainvalidien, sotaleskien ja -orpojen auttamiseksi ja elämän tukemiseksi. Vuonna 1942 alkanut Liiton organisoima, **Suurtalkoot** kansalaisten vapaaehtoinen talkootoiminta, yhdessä **Suomen Huollon** toiminnan kanssa, sai koko kotirintaman liikkeelle. Aseveljien Liitto oli yksi niistä yhdistyksistä, jotka Neuvostoliiton määräyksestä lopetettiin. Samaan aikaan Tarvasjoella toimi erittäin tehokkaasti **Nuorten Talkoot, Sotilaspojat ja Lottien pikkulotat**.

Vuonna 1943 sotainvalidit perustivat omaksi yhdistyksekseen **Sotainvalidien Tarvasjoen – Marttilan – Koski Tl. osaston**. Se on toiminut lähes tähän asti, kunnes alueen lähes kaikkien sotainvalidien nukuttua viimeiseen iltahuutoon, osasto liittyi piiriin yhteyteen.

Sotien loputtua Tarvasjoelle tulleet karjalaiset perustivat 1945 yhdistyksekseen **Tarvasjoen Karjalaiset**. Vuonna 1959 seura pystytti muistokiven Karjalaan jääneille vainajille. Evakkoon aikanaan joutuneiden sukupolven vähetessä on jälkipolvi jatkanut karjalanheimon ja menetetyn kotiseudun muistojen vaalimista.

Autoilijoiden yhdysiteeksi perustettiin vuonna 1945 **Paimion Seudun Ammattiautoilijat yhdistys**. Vuonna 1974 yhdistys jakaantui Kuorma-autoilijain ja Taksiautoilijain yhdistykseksi ja näin on jatkunut näihin päiviin asti.

Vuonna 1949 perustettiin mieskuoro **Tarvasjoen Lauluveikot**. Jo ennen sotaa toimineet mieskuoron laulajat kokosivat rivinsä ja tekivät kanttori Aarne Lehtosen johdolla ansiokkaan kuorouran, esiintyen laajasti maakunnassa ja kuorohullilla. Joukon vanhetessa ja uusien laulajien puuttuessa kuoro vähitellen sammui 1970-luvun lopulla. Kolme vuotta sitten tämä historiallinen mieskuoro herätettiin uudelleen henkiin ja jatkaa mieskuoroperinnettä Tarvasjoella.

Kunnalliselämän sodan jälkeen aktivoiduttua perustettiin myös vuonna 1949 **Tarvasjoen Kokoomus**. Kuntaliitoksen jälkeen yhdistys 2017 liittyi Liedon Kokoomukseen.

Suomen Punaisen Ristin Tarvasjoen osasto perustettiin vuonna 1951. SPR oli 1950 päättänyt perustaa kautta maan paikallisosastoja, joista Tarvasjoen osasto oli yksi. SPR:n johtojat, että se näin tulee kaikkialla lähelle, toteutui meilläkin nopeasti. Paikallisesti se näkyi läheisestä ensiaputoiminnasta, verenluovutuksen tuomisena omaan kuntaan ja ohjauksena kuntouttavaan terveydenhoitoon.

Vuonna 1956 Sakari Toivion tultua Tarvasjoen kirkkoherraksi, hän Aarne Lehtosen kanssa perusti partioliippukunnan **Tarvan Tapiot**. Sen toiminta alkoi ripeästi poikien partiona, jossa jäsenkunta pian ylitti 100 poikaa. Toiminta on jatkunut vaihtelevasti tyttöjen tultua mukaan. Partiolla on oma maja pappilan lähellä.

Jatkuu seuraavalle sivulle...

... jatkuu edelliseltä sivulta.

Tarvasjoen asutuksen 650-vuotis juhlavuonna 1966 perustettiin kolme yhdistystä, joista ensimmäisenä palvelujärjestö **Lions Club Tarvasjoki**. Se on monin aktiviteetein ja taloudellisesti auttaen tukenut sosiaaliseen hätään tai katastrofiin joutuneita, opiskelijoita, sotaveteraaneja sekä muitakin apua tarvitsevia yksityisiä ja yhteisöjä. Järjestön tunnus: ”Luovuta isänmaasi onnellisempänä nousevalle polvelle”, on antanut voimaa vapaaehtoiseen palvelutyöhön.

Toinen 1966 perustettu yhteisö oli **Nuorisoja urheilutalo Tarvas – Hovi Oy**. Se rakensi yksityisten, yhteisöjen ja yritysten antamin varoin ja runsaalla talkootyöllä Tarvas-Hovin vuonna 1968 ja sen yhteyteen uimahallin 1973. Se oli ehkä Tarvasjoen kirkon rakentamisen (vuoden 1779) jälkeen suurin seudun yhteisin uhrauksin noussut yritys.

Kolmas vuonna 1966 perustettu yhdistys oli **Tarvasjoen Sotaveteraanit**. Vasta nyt, yli 20 vuotta Aseveliliiton lopettamisen jälkeen, veteraanit rohkaistuivat kokoamaan oman yhdis-

tyksen. Veteraanien erittäin aktiivinen toiminta kokoontumisin, retkin, kuntoutumisjaksoin, juhlin tai kunnia- ja muistotilaisuuksin on pian päättymässä, kun enää Tarvasjoenkin veteraaneista neljä elää keskuudessamme.

Eläkeliiton Tarvasjoen yhdistys perustettiin vuonna 1974 ja on siitä asti tarjonnut eläkeläisille ikäihmisille runsaasti monipuolista toimintaa myös Tarvasjoella. Tämä jäsenmäärältään suurin suomalainen eläkeläisjärjestö täytti tänä vuonna 50 vuotta.

Marttojen rinnalle vuonna 1979 maataloustuottajain aloitteesta perustettiin naisille **Tarvasjoen Tuottajanaiset**- niminen yhdistys. Se on erittäin monipuolisella toiminnalla koonnut yhteen maaseutupitäjän naiset jo yli 40 vuotta.

Vuonna 1980 perustettiin **Suurilan kyläyhdistys** yhdyssiteeksi alueen asukkaille. Yhdistys on tuonut rikkautta jäsentensä ja muidenkin elämään järjestämillään kokoontumisilla, retkillä, Suurilan puiston rakentamisella, kirkkopyhillä ja ennen kaikkea Suurilan Ooppera-juhllilla. Yhdistyksen

40-vuotishistoriikki kerrotaan tässä lehdessä.

Härkätien Ympäristöyhdistys perustettiin vuonna 1982. Siihen liittyi alussa useita jäseniä Tarvasjoelta ja yhdistyksen luonto- ja linturetket ovat usein kutsuneet mukaan.

Tekojääradan tai peräti jäähallin rakentamista varten perustettiin vuonna 1991 **Auranmaan Tekojääratayhtiö**. Tämän yhtiön rohkean ja määrätietoisen suunnittelun, taloudellisen valmistelun ja rakentamisen tuloksena oli jäähalli valmis 1995. Se loi ympärivuotiset harrastus ja kilpailu mahdollisuudet omalle Taru Hockeyle omassa pitäjässä ja sen lajin laajalle harrastajakunnalle.

Uitonkulman Siivapyörämiehet on yhdistys, joka perustettiin vuonna 1995. Se on koonnut yhteen vanhojen koneiden, erityisesti traktoreiden keräilyä, kunnostusta ja esittelyä harrastavat henkilöt. Yhdistys on tallentanut arvokasta aineistoa nopeasti kehittyvässä kone tekniikan maailmassa.

Vuonna 1996 perustettu vireä eläkeläisyhdis-

tys **Auranmaan Seniorit** on koonnut yhteiseen toimintaan myös jäseniään Tarvasjoelta.

Viime vuosituhannen puolella 1999 pitäjäämme perustettiin vielä **Tarvasjoen Omakotiyhdistys**. Yhdistys on pyrkinyt edistämään jäsentensä edunvalvontaa, palveluja ja viihtyisyyttä.

Vuosituhanen vaihduttua vuonna 2000 Tarvasjoelle perustettiin kotiseutuyhdistys **Tarvaiset**. Sen 20-vuotinen historia on kerrottuna myös toisaalla tässä lehdessä.

Uusimpana yhtymänä aloitti vuonna 2019 nykyisessä Liedossa **Sotien 1939 -1945 veteraaniperinnetoimikunta**, johon on liittyneet mukaan kunta ja seurakunta sekä kaikki kunnassa toimivat ja siihen liittyvät yhdistykset. Toimikunta tulee olemaan osana maakuntaan perustettavaa Veteraaniperinneyhdistystä ja toimimaan alueellaan veteraaniperinteen säilyttämiseksi, tallentamiseksi ja siirtämiseksi tuleville polville. Jokaiselle yhdistykselle on annettu hoidettavaksi erikseen jokin toiminta- ja tehtäväalue tuleville vuosille.

AJAN VIRRASSA

Kotiseututyön teemaksi on vuosikymmeniä sitten valittu: ”Ajan virrassa väkevästi eläen, mutta esivanhempien elämää ja työtä kotiseudun hyväksi rakkaudella vaalien.” Näiden arvojen varassa voi katsoa nyt 20 vuotta toimineen kotiseutuyhdistys Tarvaisten myös Tarvasjoella eläneen.

Kotiseututyöstä ennen Tarvaisia.

Kotiseututyötä on Tarvasjoella tehty jo yli 120 vuotta, kun Tarvasjoen Nuorisoseura otti sen heti alusta asti osana ohjelmaansa. Marttilan piirin nimismies Edward Sjöman olisi 1909 ollut halukas vanhan Marttilan historian kirjoittamiseen, mutta tarvasjokelaiset uskoivat jo silloin kirjottavansa itse oman historian. Alkuaikoina pyrittiin muistitietojen tallentamiseen edelliseltä vuosisadalta ja nopeasti muuttuvan maatalouden ja myös kotitalouden vanhojen käyttöesineiden keräämiseen. Kotiseutumuseon perustamisesta puhuttiin jo 1930-luvulla ja vuonna 1932 seura keräsi arvokkaan 120 valokuvan kokoelman Tarvasjoen rakennuskannasta, joka on tallennettu Maakuntamuseoon.

Sotavuosien jälkeen Tarvasjoella heräsi voimakas kotiseutuharrastus. Kuntaan valittiin kotiseututoimikunta, jota innokkaimpina vetivät kirkkoherra Oiva Luoto ja Arvi Kotamäki. Toimikunta asetti ensimmäisiksi suuriksi tavoitteikseen kotiseutumuseon perustamisen ja pitäjän historian kirjoittamisen.

Museoksi suunniteltiin ensin Kallelan Ali-Knaapin ikivanhat umpipihaiset rakennukset, mutta kunnassa ei löytynyt yksimielisyyttä vuonna 1954 näin ainutlaatuisen kohteen ostamiseen ja säilyttämiseen. Vuotta myöhemmin kunta osti Kirkonkylästä Haaviston mökin, joka edusti hyvin 1800-luvun käsityöläisperheen mäkitalopalaisasutusta. Sinne kerättiin ensimmäiset museoesineet ja museon kunnostamisessa olivat mukana innokkaat kuntalaiset talkoilla. Historian kirjoituksen pisti alulle kirkkoherra Luoto, mutta hänen varhainen kuolemansa 1955 pysäytti hankkeen. Sen jälkeen historian kirjoittajaksi valittiin toht. Aulis Oja.

Tuon ajan kotiseututyön huippuna voimme nähdä, talkoovoimin ja pitäjäläisten suurin taloudellisin uhrauksin toteutetun, erittäin onnistuneen pitäjän asutuksen 650-vuotisjuhlan järjestämisen vuonna 1966, Tarvas-Hovin ja sen uimahallin rakentamisen 1968 – 1971 ja Tarvasjoen historian valmistumisen 1971.

Kaiken tuon toiminnan aikana muu kotiseututoiminta jäi sivuun. Museossa ei ollut näytteilyjä ja talo kunnostuksen puutteessa rappeutui. Tienrakennustoiminta vaati koko museon purkamista tai siirtoa. Niinpä Haavistosta luovuttiin ja museo siirrettiin 1980-luvun alussa esineineen vanhaan 1858 rakennettuun lainamakasiiniin

Liedon museon valokuvakokoelmat

Tarvasjoen ensimmäinen kotiseutumuseo Haavisto 1920-luvulla.

kirkon vierelle.

Kotiseututyön otti nyt ohjaukseen kunnan kulttuurilautakunta. Kun Tarvasjoen kirkko täytti 200 vuotta, niin sen teemalla vuonna 1978 julkaistiin ensimmäinen Tarvas-lehti. Lehden saaman kiinnostuksen innoittamana ryhdyttiin sen julkaisemista jatkamaan seurakunnan ja kunnan kustannuksella kahdella numerolla vuodessa. Perinnettä on jatkettu tähän päivään asti. Kunnan sijaan kotiseutuyhdistys on nyt jatkanut toisena julkaisijana toivoen, että näin tallennetaan seudun historiaa, koska tuskin Tarvasjoen historialle enää jatko-osia kirjoitetaan.

Kotiseutuyhdistys Tarvaiset

Jo pitkään oli kaivattu yhdistyksen perustamista, joka johtaisi ja tekisi kotiseututyötä. Kunta ei ollut kunnostanut lainamakasiinia museokäyttöön sopivaksi. Siellä pidettävien näyttelyjen järjestämisestä ei puhuttukaan, kuin kulttuurilautakunnassa ja eräiden aktiivisten kotiseututyötä tekevien keskuudessa. Vihdoin vuosituhannen vaihduttua alettiin yhdistyksen perustamista suunnitella ja kulttuurilautakunta kutsui 5.4.2000 kirjastolle ja 2.5. 2000 museolle ja kunnantalolle keskustelukokoukset. Näissä kokouksissa päätettiin kutsua koolle kotiseutuyhdistyksen perustava kokous 25.05. 2000 Palvelukeskukseen.

Kokouksessa yhdistyksen johtokuntaan valittiin puheenjohtajaksi Heikki Mustamäki, varapuheenjohtajaksi Lauri Heimonen ja sihteeriksi Timo Prusila, jotka tarmokkaimmin olivat yhdistyksen perustamista ajaneet. Muiksi jäseniksi valittiin kulttuurilautakunnan silloinen puheenjohtaja Riitta Mäkinen, Marja Mattila,

Kristiina Laine-Vähätalo, Ensi Kultta, Arto Tikka ja Kalervo Mäkinen, sekä varalle Sinikka Mahlamäki ja Maija Vainio. Heillä kaikilla oli aito kiinnostus kotiseutua kohtaan ja valmius toimintaan.

Varsin suuntaa antava ja tavoitteellinen oli jo ensimmäinen toimintasuunnitelma:

- Kotiseutumuseon kehittäminen yhdessä kulttuurilautakunnan kanssa.
- Matkailun kehittäminen Tarvasjoella ja yhteistyö Hämeen Härkätie- matkailuprojektin kanssa. Tavoitteena esimerkiksi G.M. Armfeltin syntymäkodin saaminen matkailukäyttöön sekä Killalan myllyn säilyttäminen.
- Leader-projektin kehittäminen ja toiminnan rahoitus myös sen kautta.
- Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen sekä luonnontiedon lisääminen mm. luontopolkujen ja linturetkien kautta.
- Kotiseutuarkiston perustaminen ja perinteen aktiivinen kerääminen.
- Kulttuurihistoriallisten ja arkeologisten kohteiden kartoittaminen.
- Tarvas-lehden luominen kotiseutuyhdistyksen lehdeksi.
- Yhteenkuuluvuuden ja yhdessä rakentamisen lisääminen Tarvasjoella.

Nimestä järjestettiin kilpailu, jossa Lauri Heimosen ehdotus Tarvaiset valittiin.

Nopeasti Tarvaisten toiminta lähti käyntiin. Ensimmäiseksi lainamakasiinia ryhdyttiin kunnostamaan toimivaksi museon tilaksi. Koska seurakunta juuri tuolloin suunnitteli kirkon viereisen hautausmaan laajentamista museon ympäristöön, maakuntamuseo ehdotti museorakennuksen siirtämistä pois esimerkiksi yläparkkipaikan laidalle. Hautausmaan suunnittelijan

ehdotuksesta talo kuitenkin päätettiin jättää nykyiselle paikalleen.

Ensimmäinen projekti oli Joulutie-suunnitelma, jossa Turku-touringille tarjottiin retkiä jouluiselle Tarvasjoelle. Sitä varten hankittiin firmojen ja yhdistysten rahoittamat tähden muotoiset jouluvalot keskustaan. Retken kohteina olivat kirkko, Herrasmannin laavu, Uudentalon joulumaa, joulumyyjäiset, Juvan kartano ja joulupöytä Yli-Tuomarilassa.

Kotiseutumuseo

Jo syksyllä 2000 heräsi Härkätie tutuksi – hanke, jonka puitteissa museot Tarvasjoelta Somerolle järjestäisivät Hämeen Härkätietä ja elämää sen varrella kuvaavat näyttelyt Leader-rahituksen turvin. Maakuntamuseo Eeva Mikolan johdolla laati sille hankesuunnitelman ja monin kokouksin yhteistyö kunnittain toteutettiin, Tarvaisten toimiessa hankkeen vetäjänä.

Museoviraston kiellettyä museon alakerran siilojen oviaukkojen teon luukkujen kohdalle, näyttely rakennettiin Tarvasjoella museon yläkertaan vuoden 2001 aikana. Museoprojektin vetäjäksi saatiin Mia Puotunen. Näyttely nimellä ”Tuu, tuu, tupakkarulla” oli valmis kesällä 2002. Avajaiset olivat 30.6. Tämä näyttely onnistui hyvin ja tuli niin suosituksi, että se palkittiin Varsinais-Suomen Vuoden museote-kona 2002. Niinpä se päätettiin jättää pysyväksi makasiinin toiseen kerrokseen.

Alakerrassa taas päätettiin jatkossa järjestää vuosittain vaihtuvia näyttelyjä, kun Museovirastolta saatiin ensin erikoislupa siilojen kaksoiseiniin tehdä oviaukot. Sen jälkeen voitiin vilja-siilojen seinille tehdä näyttelytilat. Niinpä siitä eteenpäin on museolla olleet näyttelyt seuraavin teemoin: 2003: Tarvasjoki – kotiseutuni, 2004: Karjalouden ja meijerin historiaa Tarvasjoella ja evakkoon lähtö 60 vuotta sitten, 2005: Tarvasjoen hakkapeliitat – 375 vuotta 30-vuotisesta sodasta, 2006: Tarvasjoen Amerikan siirtolaiset ja Juvan voimalaitos toi sähkön pitäjäämme 90 vuotta sitten, 2007: Kustaa Mauri Armfelt -juhlanäyttely, 2008: 200 vuotta Suomen sodasta, 2009: Valokuvanäyttely Tarvasjoki eilen ja tänään, 2010: 70 vuotta talvisodasta ja seurakuntatalo 100 vuotta, 2011: Luontokuvia ja veteraanien puhdetöitä. Silloin museon ensimmäiseen salvoon tuli seurakunnan osasto, 2012: Tarvasjoki sodassa sotaveteraanien kuvaamana ja Karjalaisten monet evakkotaipaleet , 2013: Sähköä Tarvasjoella 100 vuotta ja Tarvasjoen koulut 130 vuotta. Vuonna 2014 oli: Katson joen yli – teemalla näyttely, jota jatkettiin samalla aiheella vain laajentaen tukin uittoon, myllyihin

Jatkuu seuraavalle sivulle...

... jatkuu edelliseltä sivulta.

ja lentopäiviin , 2015: Tarvasjoki 700 vuotta. Tästä alkaen kotiseutumuseo on ollut osa Lieto museon toimintaa, jota Tarvaiset on tukenut. Näyttelyillä oli vuosien varrella taitavia suunnittelijoita mm. Ulla Clerc, Johanna Krappe ja Kaisa Aaltonen. Näyttelyesineitä lainattiin myös mm. Kansallis- ja maakuntamuseosta sekä Nostalgia-museosta.

Luontopolku

Jo alusta asti Tarvaiset suunnitteli luontopolun rakentamista. Tavoitteena oli Tarvas-Hovia läh- töpaikkana käyttäen luoda kaksi polkua, toinen pelto- ja jokimaisemaan, toinen metsäluonnon eri puolista kertova polku. Näin haluttiin tuoda ihmisille tutuksi seutumme luonnon monimuo- toisuus. Olihan aivan eri eläimet, linnut, kasvit, hyönteiset, kalat jne. pelloilla, kylässä, joki- varrella, kangasmetsässä, suolla tai lehdoissa. Toinen pellolle ja jokiluonnosta kertova polku suunniteltiin Eurankujaa pitkin läpi Euran kylän Tarvasjoen laaksoon. Sieltä sillalla joki ylitettiin viimeisen kosken alta ja tultiin nykyistä reittiä Härkätielle. Toinen metsäreitti kulki nykyisiä kuntopolkuja seuraten puolukkaista selkäpol- kua Salomäen tielle ja välillä tuoreita notkoja tai kallioita seuraten Niemelästä Kenttätuvalle. Mielestämme polut olivat hyviä ja eri luonnon kohteet rikkaita. Polkujen maastokohteet omis- tavilta saimme allekirjoitetut luvat, yhtä lukuun ottamatta, ja kunta rakensi hyvän kävelysillan yli Tarvasjoen. Polku oli tarkoitus avata kotiseu- tupäivänä, mutta rajut sateet edellisenä päivänä veivät uuden sillan Paimionjoelle asti. Siihen suunnitelmamme kariutuivat.

Nykyistä Euran Knaapin mailleen antamaa luontopolkua alettiin rakentamaan 2004. Se kie- murtelee pitkin Tarvasjoen uomaa osin syväs- säkin jokilaaksossa, mutta kuitenkin aivan kes- kellä pitäjää. Polulle rakennettiin pitkospuita, portaita ja opastauluja. Hakkeella parannettiin polun käyttökuntoa. Kesäisin on niitetty pidem- mät ruohot ja Lempan tilan lampaita laidunta- malla on saatu kedot avoimiksi. Luontopolun aurinkoiset avajaiset olivat 25.5. 2005. Tarvas- joen koulu Ari Nuorikkalan ja Marja Norhan johdolla oli ollut vahvasti mukana luontopolun suunnittelussa ja oppilaat olivat jatkossa polun runsaita käyttäjiä.

Ajan virrassa

Vuosien varrella Tarvaiset on järjestänyt lukuisat kotiseuturetket tai käynyt jäsenineen monilla retkillä ympäri Etelä-Suomea tai teat- tereissa. On ollut kyläkävelyjä ja metsäretkiä. Myös lintu-, luonto- ja avoimet puutarhat-päiviä on järjestetty. Tarvasjoen koululle kiinnitettiin T.M. Kivimäen muistotaulu ja oltiin vastaanot- tamassa hänen muotokuvaansa. Oltiin järjeste- lemässä G.M. Armfeltin syntymän 250-vuoti- juhlia ja erityisesti suuria Tarvasjoen asutuksen 700-vuotisjuhlaa 2016. Sen järjestelyissä, mm. kulkueessa, oli mukana yli 100 vapaaehtoista talkoolaista. Kolmena vuonna järjestetyn kult- tuuriviikon tapahtumissa on ollut mukana yli 40 taiteen tai muiden käden taitojen taitajaa. Kotiseutupäivien tai joulun ajan myyjäisten järjestämisessä Tarvaisilla on ollut koko ajan tärkeä rooli. Muutamana vuonna Tarvaiset jul- kaisi vuosikalenteria ja mm. vuonna 2012 se

julkaisi Hannu Mansikkaniemen ”Ain niil jot- tain sattuu” kirjan.

Tarvasradio

Tarvaisten uutena projektina aloitti 2011 Tar- vasradio. Se alkoi koota yhden nettiportaalin alle kaikkea Tarvasjokeen liittyvää materiaalia. Esa Heinosen Aumanet on taltioinut taidolla sen videot, joista suurimman osan on kuvannut Timo Isotalo ja haastattelut tehnyt Pirkko Kos- kinen. Useissa henkilöhaastatteluista on saatu tallennettua keskuudestamme jo ajat sitten pois siirtyneiden elämän tarinoita, mutta myös tässä hetkessä elävien elämää on kuvattu tuleville pol- ville. Useat yhdistysten, kunnan ja yksityisten juhlat, konsertit ja näytelmät on taltioitu.

Kertun tupa

Tarvaiset sai keväällä 2014 lahjoituksena Här- kätien varresta Osuuspankkia vastapäätä olevan Päivölän torpan. Taloa oli aikaisemmin sanottu Olliseksi, mutta nyt se nimettiin edellisen asu- jan mukaan Kertun tuvaksi. Tämä alun perin Euran sepän asunnoksi rakennettu talo edusti hyvin vuosisataista rakennuskulttuuria, mutta vaati runsaan entisöinnin. Niinpä yhdistys teki lähes viiden vuoden talkootyön. Ensin tehtiin sisäremontti Heikki Mustamäen johdolla ja sit- ten ulkotyöt Esko Maarosen ammattitaidolla ja valvonnassa. Ensin nostettiin rakennus, tehtiin uusi eteinen, uusittiin lattiat, eristeet vaihdettiin ja huoneet sisustettiin. Sitten ostettiin katteeksi peltikatto, ulkoseinät suoritettiin ja laudoitettiin sekä lopuksi maalattiin. Sisätilojen entisöin-

nin valmistuttua Raija Isotalo-Aaltonen avasi keräämänsä arvokkaan nukke-näyttelyn talon päätykamarissa ja Kertun tuvan avajaiset jär- jestettiin 9.9.1918.

Kertun tuvan koko suven runsaasti kukkivalta pihalta alkaa luontopolku ja myöskin siksi talos- ta on tullut kotiseututoiminnan keskipiste Tar- vasjoella. Seudun elämää kovasti pelästytti, kun ukonilmalla 22.5. 2019 salama iski Kertun tuvan ulkorakennukseen ja poltti sen maan tasalle.

20 vuotta ja tulevaisuuden näkymät

Aina uusia ideoita keksivä ja toteuttava, uutte- ra ja uhrautuva Heikki Mustamäki johti Tarvai- sia vuoteen 2012 asti ja on senkin jälkeen ollut toiminnan sieluna. Heikin jälkeen Juha Vuorela johti yhdistystä vuoteen 2019. Kokeneena suku- tutkijana ja viestinnän ammattilaisena hän loi puitteet Tarvasradiolle ja toi kirjallisesti esille laajasti seudun sukututkimuksessa löytynyttä historiaa. Työura etäällä Helsingissä teki hänelle kuitenkin suuria esteitä Tarvaisten tehokkaalle johtamiselle ja uudeksi puheenjohtajaksi valit- tiin 2019 Raija Isotalo-Aaltonen. Timo Prusilan pitkän sihteerin uran jälkeen tehtävää on hoita- nut Sakari Kännö, Marjatta Sihvonen ja Marita Sauren, joka on myös hoitanut taloutta.

Tämä korona-aika on hidastanut nyt toimin- ta, mutta uskomme, että Tarvaiset on se yhdis- tys jonka työtä kotiseudun hyväksi ei mikään muu korvaa ja jota seuraavat polvet tulevat kiittämään.

Heikki Mustamäki
Raija Isotalo-Aaltonen
Kalervo Mäkinen

KYLÄTOIMINTAA SUURILASSA 40 VUOTTA

Kylätoiminnan Suurilan vanhan koulupiirin alueella käynnistivät Leo Kantola, Viljo Laakso, Erkki Laurila, Paavo Mäenpää, Eero Saari ja Kalevi Saari. Osa perustajajäsenistä jo edes- menneitäkin. Ensimmäinen kokous pidettiin 13.11.1980 Suurilan koululla.

Kyläyhdistyksen nettisivuilla (www.suurila. fi) on luettavissa perustajajäsen Viljo Laakson 20v-historiikki ja se kertooikin hyvin, miten ak- tiivista kylätoiminta on ollut ensimmäiset 20 vuotta ja on se lähes yhtä aktiivisena jatkunut seuraavatkin 20 vuotta.

Vuoteen 2007 asti toimittiin kylätoimikunta- na, mutta rekisteröityneenä yhdistyksenä jätket- tiin 18.4.2007 alkaen. Rekisteröitymisen tarve tuli aikanaan mm. Suurilan Puiston Leader- hankkeen myötä.

Suurilan Puiston Leader-hanke ja kunnos- tusprojekti oli iso voimainponnistus vuosina 2012-2013. Hankkeessa oli tavoitteena luoda lakkautetun koulun jäljiltä jääneestä urheilu- ja leikkikentästä koko perheen virkistysalue ja sellaisena se on tässä vuosien saatossa hyvin toiminutkin. Jokiahteessa on kauniilla paikal- la kaikille avoin laavu tulisijoineen, kentällä useita leikkilaitteita lapsille, lentopallokentäl- lä käy kesäaikaan viikottain lentopalloilijoita keskusta-alueelta ja muutaman frisbee-koriakin puistosta löytyy. Hallituslaiset talkoilevat kentän isompien kunnossapitojuttujen kanssa kesäisin ja kentän perushoitovuorot on jaettu hallituslais- ten kesken 2 viikon jaksoina.

20v-historiikissa mainitut nimikkokirkkopy- hä ja puurojuhlat ovat säilyneet toiminnoissa mukana edelleen, mutta pois ovat jääneet mm. tanssit ja viime vuosina myös pyöräretket, kun osallistujia ei enää ollut kuin kourallinen. Kir- jakahviloita järjestettiin muutamana kesänä Pullerilla Tarvasjoen kirjaston vanhojen kir- jojen eteenpäin välittämiseksi. Teatteriretkiä ja kesäretkiä on järjestetty vuosittain ja muutaman lastentapahtumaa Suurilan Puistossa. Uusina

toimintoina ovat tulleet mm. oopperajuhlat ja liikuntailtamat Suurilan Puistossa.

Oopperajuhla-ajatus lähti aikanaan liikkeel- le kesäjuhlia varten hankitusta isosta telttaka- toksesta. Ensimmäiset oopperajuhlat pidettiin Pullerin pihapiirissä 19.7.2008. Alkuvuosina Pullerin kammarit olivat myös täynnä kamma- rivieraita, kun Timo Isotalo keksi aina uusia vierailijoita esittelemään taidettaan, keräily- harrastustaan, käsitöitään tms. Ensimmäisillä oopperajuhlilla vierailijoita oli 100, 130, 150,... 260-270 ja viimeisimmillä oopperajuhlilla elo- kuussa 2019 ylitimme maagisen 300 kuulijan määrän jo hyvinkin. Tänä vuonna oopperajuhlia ei järjestetty korona-tilanteesta johtuen.

Liikuntailtamat Suurilan Puistossa ovat ny- kyisen puheenjohtajan Satu Raassina-Pertusen ideoimia, hän on kutsunut erilaisten liikunta- muotojen vetäjiä paikalle kerran viikossa kuu- kauden ajan kesäaikaan ja tänä syksynä elokuus- sa järjestetyt liikuntaillat keräsivät hyvin väkeä ja kiitosta jumppareilta.

20v-historiikin aikaan kokoontumispaikkana oli vielä Suurilan koulu, sittemmin olemme saa- neet kokoontua Seppälän Tiilitehtaan omistamas- sa Pullerin talossa ja sen pihapiirissä. Välillä on Pullerin seinät pullistelleet, kun on vietetty joka- vuotista puurojuhlaa riisipuuroineen ja joulupuk- keineen ja pidetty samalla syyskokousta. Tänä vuonna sekin jää pitämättä, ensimmäistä kertaa kylätoiminnan 40-vuotisen historian aikana.

Vuosittain on edelleen muistettu kylään synty- viä vauvoja, joita tosin syntyy enää kovin vähän, 1-2/vuosi, eikä aina sitäkään ja jo vauvatietojen saaminen vaatii tänä päivänä erilaista lupien kysyntää yms.. Viime vuosina muistaminen on ollut Pentikin vauvamuki ja lautanen ja perheitä on kutsuttu ko. juhlaan vastaanottamaan vauva- muistaminen. Kyläläisten muita merkkipäiviä ei enää olla muistettu lahjoin.

Kylätoiminnan merkitys on hieman muuttu-

Maarit Heinonen

Suurilan Ooppera-juhlat vuonna 2019.

nut tässä vuosien varrella, kun menetetty on jo lähes kaikki, mitä aikanaan perustettu kylätoi- mikunta lähti puolustamaan. Mutta tässä vir- rassa mennään ja yhä yritetään pitää toimintaa virkeänä ja järjestää toimintaa kyläläisille ja nykyään laajemmallekin alueelle. Yhä enem- män nykyään toimintaa järjestetään jo vähän kaikille tarvasjokelaisille ja jatkossa ehkä pitää- kin miettiä mahdollista toiminnan laajentamista tai muuttamista. Toimintaan ja tapahtumiin ovat aina olleet tervetulleita kaikki toiminnasta kiin- nostuneet, mutta varsinaiseen hallitustyöskente- lynn on viime vuosina ollut kovin vaikeaa saada aktiiveja innostumaan tai ainakaan pysymään toiminnassa mukana vuotta kahta pidempään. Nykyään ihmisten harrastukset ja aktiviteetikii- reet kohdistuvat paljon jo etämmälle, kuin vain oman kylän toimintoihin, eihän enää edes oikein tunneta kyläläisiä taikka naapureita.

Kylätoiminnan 40v-juhlavuoden piti olla täynnä ohjelmaa ja tässä loppuvuodesta mm. suuret 40v-juhlat vuotuisen joulujuhlan mer- keissä. Niin vain korona tyhjensi kalenterit jo alkuvuodesta ja tapahtuma toisensa jälkeen peruttiin, eikä synttärijuhlia edes ehditty aloit- ta suunnitella, vaikka päivä päätettiin jo vii- me vuoden syyskokouksessa. Toivotaan ensi

vuodesta jo parempaa vuotta kaiken osalta ja toivotaan myös lisää innokkaita aktiiveja toi- mintaan mukaan ja ideoimaan uutta toimintaa ja pitämään yllä vanhaa toimintaa!

Perinteisten toimintojen ollessa hiljaisempaa koronan vuoksi saatiin loppuvuodesta toteutettua kotiseutuneuvos Kalervo Mäkisen kanssa kirja- hanke kylän merkkihenkilön A.V.Jaakkolan his- toriasta, runoista ja valokuvista. Kyläyhdistys toi- mi kirjan julkaisijana ja yhdistys myy ko. kirjaa 20€ hinnalla yhteisen toiminnan rahoittamiseksi.

Itse haluan kiittää kyläyhdistyksessä aiemmin toimineita aktiiveja ja sen pitkäaikaisia puheen- johtajia, jotka ovat jaksaneet pitää toimintaa yllä ja virkeänä jo 40 vuoden ajan. Suurkiitos myös nykyiselle puheenjohtajallemme Satu Raassina- Pertuselle, joka jo kylältä pois muuttikin, mutta onneksi on vahvasti kylähenkinen ja toivottavas- ti saamme hänet ja hänen perheensä pitää pit- kään vielä toiminnassa mukana ja piiskomassa meitä muita toimimaan, muuten tämä toiminta vaan näivettyy!

Marraskuussa 2020

Maarit Heinonen
Suurilan Kyläyhdistyksen sihteeri

LÄHTÖSAARNA TARVASJOELTA,

25.10.2020 – 21. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA, LUUKAS 10:1-12

Rakkaat tarvasjokelaiset. Miten monessa talossa ja kodissa olenkaan teidän luonanne saanut vierailla – niin kuin Jeesus tuossa evankeliumissa kehottaa – siitä lähtien, kun vuonna 2003 sain tulla papiksi Tarvasjoen idylliseen maalaisseurakuntaan. Monenlaisia syitä on ollut poiketa. Rauhaa ja siunausta on saatu puolin ja toisin toivotella. Hyvä on ollut olla, lämmöllä on otettu vastaan. Aitoa ja syvää vuorovaikutusta olen tuntenut. Sen takia nyt tuntuukin niin haikealta, että ihan sydämeistä puristaa.

Vähin eväin tulín, nuorena ja kirkasotsaisena. Oli suuri siunaus tulla kutsutuksi maalle, pienen kylään – ei kaupunkiin, maalaisseurakuntaan. Olenhan aina halunnut olla maalaispappi – tavallisten ihmisten rinnallakulkija. Täällä sain kasvaa – näin ajattelen – ihan oikeaksi papiksi. Tiesin teidän rukoilevan minunkin puolestani. Ilman esirukouksianne en olisikaan jaksanut.

Innostunutkin olen ollut - työstäni. Tarvasjoen vuosista alkoi todellinen paneutuminen kirkkokuuteen – sen rikkauteen – olihan saarna lähes joka pyhä. I adventti ja jouluyö, kiiristorstai, pyhäinpäivä – ehkä kaikkein ihanimmat pyhät teidän kanssanne täällä kaikkein suloisimmassa Herran huoneessa. Altaritaulun Jeesuksen kasvoja jään kaipaamaan ja teidän – rakkaat ystävät – avoimia kasvojanne ja katseittemme kohtaamisia Herran pyhässä ehtoollispöydässä. Taitaa korona minua nyt armahtaa, kun jo etukäteen peläten mietin, kuinka ikimaailmassa pystyn teille tänään ehtoollista jakamaan ja silmiinne katsomaan. Epidemia estää pyhän sakramentin viettämisen tänään. No niin, vähin eväin siis tulín. Kiitos, että olette kantaneet ja kannustaneet.

Satoa on paljon, mutta sadonkorjaajia vähän. Vaikka olenkin pappisvirkaan vihitty, koen ettei yksin ole tarvinnut täällä työtä tehdä. On ollut mahtavia työtovereita ja te seurakuntalaiset, jotka olette kortenne kehoon kantaneet. Tyhji-le seinille ei ole tarvinnut jumalanpalveluksia pitää – tänne olette etsiytyneet. Niin kuin päivän teksti sanoo: Jumalan valtakunta on tullut

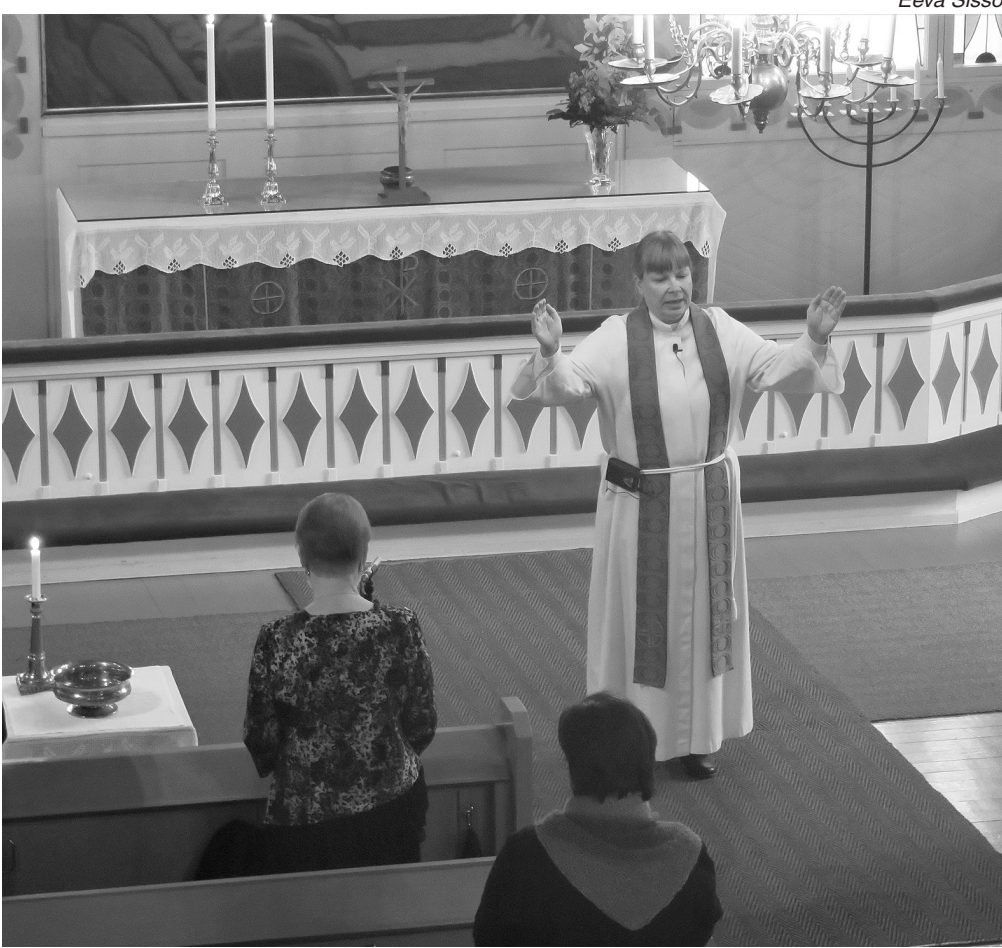

Tuija Leeste

Outi halusi jättää lahjanaan kirkkoon kaksi 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa Saksassa valmistettua hopeista kynttilänjalkaa. Niissä on kaiverukset: ”Jeesus sanoo: Minä olen maailman valo” ja ”Oi, kuinka ihana on huonees Jumala” ja: ”2020 Outi-pappi”. Ne olivat ensi kertaa käytössä alttarilla lähtiäisjumalanpalveluksessa.

lähelle. Niin kuin me tänne kirkkoon tullessamme saamme nähdä Raamatun lohduttavat sanat kattoparrussa: Hän ei ole kaukana yhdestäkään meistä! Yhdessä olemme tehneet! Ilman teitä ja teidän kaikkinaista panostanne yhteiseksi hyväksi, tästä ei olisi tullut mitään. Yhdessä on taivastie tullut meille tutummaksi ja rakkaaksi.

Nyt siirryn pikkuhiljaa Nousiaisiin. Siellä käydessäni olen mieltynyt viljaviin peltovainioihin, joiden ympäröimänä Pyhän Henrikin ikaikainen kirkko kohoaa mäellään. Kaipaankuitenkin jo nyt näitä, tämän tienoon peltoja, joita vanha Härkätie ja Paimionjoki hiljaksen halkovat. Kaipaankin tätä mäkeä, jolla Herran huone kohoaa. Näillä mailla on kynnetty, kylvetty ja korjattu kaikkina aikoina. Maailman tärkein ammatti ja työ. Tehty tänäkin vuonna pandemi-

Eeva Sisso

asta huolimatta. Tehty sodassa ja rauhan aikana. Kaikkina vuosina riippumatta auringon ja sateen määrästä. Mikä kuva se onkaan Jumalan valtakunnankin peltotöille. Kiitän Taivaan Isää, että saan jatkaa työtäni maalla – samalla tuntien valtavaa ikävää ja kaipuuta tähän paikkaan. Ja te kaikki ihmiset - olette rakkaita.

No niin, vaikeaakin on ollut. Valehtelisin ja pettäisin, jos en sitä sanoisi. Tiistaisen Viikkolehden pääkirjoitus sanoin ääneen sen, mitä päässäni on pyörinyt. Olen yrittänyt ihmisenä kasvaa, olen yrittänyt tulla mieleltäni lietalaiseksi, siinä onnistumatta. Viikkolehdestä luin: Liedon sosiaali- ja terveystalokunnan tekemä ehdotus Tarvasjoen Hyvinvointikeskuksen kehittämisestä monitoimijaiseksi kylätaloksi on kuin toisesta maailmasta, mitä Liedon Tarvasjoelle kohdentamat toimenpiteet tähän asti ovat olleet. Kirjaston, uimahallin ja kirjastoauton lakkautuksen sekä yläkoulun sulkuhan jälkeen ei voi välttyä kysymästä, mistä nyt tuulee, Lieto? Lähestyvät vaalit vai koronako ovat saaneet tuulet kääntymään?

Tähän pääkirjoitustekstiin vielä itse lisäisin tonttipolitiikan, Tarvashovin ja meidän kappeliseurakuntamme kohtalon. Usein olemme kokeneet olevamme Liedolle jonkinlainen taakka ja ihmisinä olemme olleet vähempiarvoisia. Ison ja pienen välistä taiteilua ja taistelua, jossa niin halutessaan iso on kävellyt pienen yli. Olen tuntenut surua Savon ja Pohjois-Karjalan pikku pitäjistä, joista palvelut, työikäiset ja lapsiperheet ovat kaikonneet. Vain muutamasta torpastahyttävänä talvi-iltana heikko valo kajastaa. Näinkö käy täälläkin Etelä-Suomessa, maaseudulla? Viedäänkö kaikki? Eikö seurakuntakaan enää oikeasti halua kantaa huolta sivukyliensieluista? Aina ei näytä olevan kysymys rahasta – tasapuolisuudesta ja tasa-arvosta on puhuttu. Niin, ei ole meitä ja teitä, nyt olemme vain me. Näinhän voimme sanoa, mutta kuinka saisimme siitä konkretiaa. Tietysti olisin voinut rakentaa saarnani evankeliumitekstin siihenkin kohtaan, jossa Jeesus ohjeistaa: Jos teitä ei oteta vastaan, pyyhkikää jaloistanne ne pölyt pois, jotka tuosta kaupungista mukaan ovat tarttuneet – pitääkö hyvänänne. Puhunut suuni puhtaaksi. Hiukan itse näin ajattelenkin, minähän voin lähteä, koska olen vain töissä täällä. Mutta teidän elämäenne on täällä, koti ja tutut tienoot.

Tilanteen kanssa on elettävä, keskittie löytettävä, toimeen tultava. Omanarvontuntosa

saa kuitenkin säilyttää ja oikeuksiaan on lupa puolustaa. Se, että jostakin porukasta tulee me, vaatii monenlaista. Siihen ei voi pakottaa. Tiedämme, ettei meitä voi pakottaa rakastamaan tai uskomaan. Me voimme näennäisesti tehdä niin kuin käsketään, mutta sydämeistämme me emme niin tee – ellei se perustu vapaaseen tahtoon, keskinäiseen kunnioitukseen. Varmaa on, että sekä heissä että meissä on syytä mennä itseemme. Jos kummatkin tulisivat puolitiehen vastaan. Voisiko siitä tulla jotain parempaa? Tiedän, että tarvasjokelaiset kyllä tulevat vastaan, kunhan on luottamusta ja hyvää tahtoa.

Kun suuret pyörät alkavat, milloin mistäkin syystä, pyöriä tuppaa yksilö tai se, mikä on pientä, unohtua. Juvan padon vesivyöryjä olen keväisin ja syksyisin katsellut. Kun vesimassat syöksyvät, voi veden varaan joutunut yrittää pitää päättään pinnalla henkeä haukkoakseen tai johonkin pelastavaan oksaan tarttuakseen. Koen, että minulle taisi tässä Liedon suuressa seurakunnassa käydä vähän näin - eloonjäämis-kamppailua. Mutta ehkä myös omat ajatukseni juutuivat kulkemaan samoja, totuttuja raiteita. Ehkä pitää oppia enemmän allistymään positii-visessa ja myönteisessä mielessä. On huojentavaakin luopua välillä ainaisesta tietämisestä, puskemisesta ja puoliensa pitämisestä. Päästää irti työelämän sitkeistä huolista ja unelmista, joista on tullut painoa olkapäille. Tuntee itsensä pieneksi kaiken sen edessä, mikä on itseä isompaa ja mitä ei ymmärrä. Antaa Jumalan kannatella ja luottaa, että lopulta hän tietää, mikä meille on parhaaksi niin yksilöinä, yhteisinä ja koko kansakuntana.

Kuinka ihanat ovat sinun asuinsijasi Herra Sebaot! Minun sydämeni näantyy kaipauksesta, kun se ikävöi Herran temppelin esipihoille. Minun sieluni ja ruumiini kohottaa riemuhuudon, kun tulen elävän Jumalan eteen. Herra Sebaot, minun kuninkaani ja Jumalani! Sinun alttarisi luota on varpunenkin löytänyt kodin, pääskynen pesäpaikan, jossa se kasvattaa poikasensa. Miten onnellisia ovatkaan ne, jotka saavat asua sinun huoneessasi! Paimenet ja seurakunnan palvelijat tulevat ja menevät. Herra varjelkoon tätä huonettaan, Tarvasjoen kirkkoa. Etsiätykää tänne, tulkaa hoidettavaksi elämäenne eri vaiheissa. Taivaallinen Isä on ja pysyy. Hän on sama eilen, tänään ja iankaikkisesti.

Outi-pappi

JOULUN AJAN TAPAHTUMIA TARVASJOELLA 2020

Su 13.12.	klo 10	Kaiken kansan kuusijuhlakirkko kirkossa, joulupuuro kirkon ovela
	klo 17	Mikko Mäkeläisen joulukonsertti
La 19.12.	klo 11-13	Lähetysmyyjäiset seurakuntatalon pihalla Myytävänä käsitöitä, mehuja ja hilloja ym. Voit tilata ennakkoon joululaatikoita ja hakea ne myyjäisistä. Tilaukset 14.12. mennessä Liisa Frantilta, p. 044 0559325
Su 20.12.	klo 10	4. adventtisunnuntain messu Tarvasjoen kirkossa
	klo 17	Lasten kauneimmat joululaulut Tarvasjoen kirkonmäellä
	klo 18	Kauneimmat joululaulut Tarvasjoen kirkonmäellä
	klo 19	Kauneimmat joululaulut Tarvasjoen kirkonmäellä
To 24.12.	klo 15	Jouluaaton hartaus kirkonmäellä
	klo 22	Jouluyön messu kirkossa
Pe 25.12.	klo 8	Jouluaamun jumalanpalvelus
La 26.12.	klo 18	Tapaninillan Kauneimmat joululaulut -messu kirkossa
Su 3.1.	klo 10	Jumalanpalvelus seurakuntatalolla
Ke 6.1.	klo 10	Messu seurakuntatalolla, lauletaan Kauneimpia joululauluja vielä kerran

Muutokset mahdollisia, seuraa ajankohtaisia tiedoituksia!

DIAKONIA AUTTAA

Seurakunnan diakoniatyö on sinua varten, joka mietit miten saat rahasi riittämään tai riittääkö ruoka. Sinun ei tarvitse miettiä näitä asioita yksin eikä sinun tarvitse jaksaa yksin. Voit olla yhteydessä myös, jos sinua mietityttää läheisesi

jaksaminen ja selviäminen arjessa. Pidä kynnys matalana olla yhteydessä meihin diakoniatyöntekijöihin! Löydetään yhdessä ratkaisu elämäntilanteesi helpottamiseksi.
Taru Sahla, taru.sahla@evl.fi tai 044-7443218

HUNAJALLA SAA YSTÄVIÄ ENEMMÄN KUIN ETIKALLA

Samalla kun Auran seurakunta ensi vuoden alussa liittyy osaksi Liedon seurakuntaa, myös Tarvasjoen kappeliseurakunnan hallinnollinen status poistuu. Asiasta on tehty kirkkovaltuuston päätös ja se on alistettu Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Tarvasjoesta muodostetaan seurakunnan toimintaan keskittyvä Tarvasjoen kirkkoalue. Myös Auran, Liedon ja Littoisten alueesta muodostetaan kirkkoalueet. Näin seurakunnassa on vuoden 2021 alusta lukien neljä kirkkoaluetta.

Seurakunta ei rakennu hallinnon varaan, vaan kaikki sen toiminta alkaa kirkon alttarilta syntyvästä elämästä. Muutoksen tarkoituksena on yksinkertaistaa hallintoa ja kääntää laajenevassa seurakunnassa katse kirkkoalueilla tapahtuvaan elämään.

Kullakin kirkkoalueella on nimikkotyöntekijät. Kirkkoalueen jumalanpalveluselämän yhteyshenkilönä toimii kirkkoalueen pappi ja kiinteistöasioissa alueen nimikkosuntio. Musiikissa, diakoniassa, lapsi- ja nuorisotyössä seurakunnan työalavastaavat työntekijät ovat toiminnan yhdyshenkilöitä. Kirkkoaluemallilla säilytetään alueella tutut kasvot ja samalla ovet aukeavat aikaisempaa laajempaan yhteistyöhön kaikkien seurakunnan työntekijöiden ja työalojen kanssa.

Seurakunnan työyhteisössä on sitouduttu muutokseen. Teemme jatkossakin työtä sen eteen, että seurakunnan elämä sykkii rikkaasti

myös Tarvasjoen kirkkoalueella. Odotamme, että syvenevän yhteistyön myötä nimikkotyöntekijöiden lisäksi muutkin seurakunnan työntekijät löytävät kirkkoalueet omakseen ja kantavat vastuuta alueen toiminnasta. Jos tässä onnistumme, mahdollisuudet alueilla kasvavat aikaisemmasta. Paljon vaikuttaa yhteistyössä syntyvä asenne. Sen tietää vanha kansan viisaus: Hunajalla saa ystäviä enemmän kuin etikalla.

Valoja ei siis kirkkoalueilla sammuteta, eikä hyvää tekemistä tukahduteta.

Pelkällä palkatulla työvoimalla ei tulevaisuudessakaan silti pärjätä. Tarvasjoella tarvitaan jatkossakin seurakuntalaisia, jotka antavat seurakunnan elämälle hengen, muodon ja sisällön. Tämä on korvaamatonta. Niin kauan raamatullinen usko elää keskellämme, kun on ihmisiä, jotka antavat sille omalla paikkakunnallaan elämän muodon.

Seurakuntaelämää varten kirkkoneuvosto tulee vuoden alussa nimeämään Tarvasjoen kirkkoalueen toimintaryhmän ja tarvittavat tiimit. Toivottavasti näihin ryhmiin löytyy seurakuntatyöstä kiinnostuneita vapaaehtoisia. Tarvasjoen kappelineuvostossa on tämän vuoden aikana tarpeellista ilmaista toimintaryhmän lisäksi se, millaisia tiimejä jatkossa tarvitaan.

Risto Leppänen

Liedon seurakunnan kirkkoherra

Kuvat Eeva Sisso

Lapset viettivät yötä kirkossa Valvomisen sunnuntain merkeissä ja osallistuivat messun toteuttamiseen. Pappina Outi Tukia-Takala.

Seurakuntatalon ikkunoita on korjattu perinteitä kunnioittaen Emilia Perhon toimesta.

Eeva Sisso

TUULI JA TUIJA - TUTTUJA KASVOJA UUDESSA ROOLISSA TARVASJOELLA

Tarvaslehden esittelyssä tänä syksynä vs.kappalainen Tuija Leeste ja vs. kanttori Tuuli Lempa.

Kuka olet?

Tuija: - Olen tämmöinen aika arkinen ja tavallinen pappishenkilö. Olen kotoisin Piikkiöstä ja sinne kuutisen vuotta sitten uudelleen palannut. Asustan taas lapsuudenkotini mailla, siis eräänlaisena torpparina. Pidän maa- ja puutarhatöistä ja luonnon ilmiöitten ja otusten seuraamisesta. Nykyään hoidan kuntoa lenkkeilemällä. Sukset kaivan esiin heti, kun on viisi senttiä lunta maassa. Nautin myös lukemisesta.

Tuuli: - Olen Tarvasjoella syntynyt pianisti-kanttori ja kahden lapsen äiti. Olen käynyt Euran koulua ja Tiensuun maatilalla kasvanut. Siskoni Anni Jalonen perheineen jatkaa kotitilan pitämistä lammastilana. Aloitin pianonsoiton Satu Luukkosen oppilaana seitsemänvuotiaana. Perheemme asuu Liedon Vanhalinnassa.

Mitä olet tehnyt työksesi tähän mennessä?

Tuija: - Valmistuessani 24-vuotiaana työpaikoja kirkossa oli niukasti tarjolla. Tein monenlaisia sijaisuuksia. Sitten avautui vakinainen virka Martinseurakuntaan, jossa olin aloittanutkin, ja siellä vierähti kaikkiaan melkein neljännesvuosisata, viimeiset vuodet kappalaisena. Välillä tein päätökseni kymmenisen vuotta psykologin ja psykoterapeutin työtä, kunnes päädyin ensin kesäpapiksi ja sitten lopulta kappalaisen sijaiseksi Lietoon. Ja viimeisin käänne on se, kun lokakuun alussa löysin itseni näitä Tarvasjoen papin tehtäviä hoitamasta.

Tuuli: - Alun perin olen pianonsoiton opettaja. Niiden töiden lisäksi olen toiminut säestäjänä ja freelance-muusikkona. Kanttorin töitä olen tehnyt viitisen vuotta, ensin Oslolla siellä asuessamme ja sitten Turussa takaisin Norjasta muutettuumme. Valmistuin kanttoriksi Sibelius-Akatemialta viime vuonna 2019. Tällä hetkellä teen Kaisa Kraftin sijaisuutta ensi toukokuun loppuun, toimialueenani koko Liedon seurakunta, joka vuodenvaihteessa laajenee Auraan saakka.

Miltä on tuntunut alkusyksy Tarvasjoen kappelissa/Liedon seurakunnassa?

Tuija: - Tässä on ollut paljon oppimista ja tutustumista Tarvasjoen asioihin, vaikka monet asiat ja ihmiset olivat jo ainakin hiukan tuttuja ennestäänkin. Korona on sanellut tähän omat haasteensa, kun on jouduttu elämään jonkinlaisella säästöliekillä ja koko ajan epävarmana siitä, mitä ja miten voidaan jotain suunnitella ja tehdä. Mutta seurakuntalaiset ja vapaaehtoiset vastuunkantajat ja työtoverit ovat olleet mutkatomia ja opastaneet aloittelijaa kärsivällisesti. Täällä on paljon sitä nykymaailmassa usein haikailtua yhteisöllisyyttä, yhdessä ja talkoilla tekemisen meininkiä ja toisista huolehtimista. Se on tuntunut hyvältä.

Tuulin näkökulma tähän kysymykseen liittyy koko Lietoon: - On paljon opittavaa ja sijaisena ollessa kestää aikansa, että alkaa tuntea ihmiset ja talon tavat. Tarvasjoen aktiivisiin musiikki-ihmisiin tutustumisessa on Mäkisen Minna ollut avuksi, ja Liedon kanttorit taas perehdyttämässä seurakunnan toimintatapoihin. Johdan kirkkokuoroa ja sitä kautta olen päässyt myös

viikottain tutustumaan lietolaisiin ja tarvasjokelaisiin laulajiin.

Mitä asioita haluat työssäsi painottaa/mitä arvostat?

Tuija: - Ajattelen aika yksinkertaisesti, että perusasiat ovat tärkeitä, ja ne haluaisin hoitaa niin hyvin kuin osaan. Jumalanpalvelus on tärkeä, koska siinä ollaan yhdessä Jumalan hoidettavina ja siitä lähdetään palvelemaan muita. Kun ollaan yhdessä kastamassa lasta tai siunaamassa elämänsä lop-puun vaeltanutta, ollaan ihmiselämän peruskysymysten äärellä. Nykyään, kun monien ihmisten yhteys seurakuntaan ja uskoon on yhä ohuempi, myös ihan jokainen arkinenkin kohtaaminen on tärkeä.

Nyt täällä Tarvasjoella haluaisin erityisesti tehdä työtä sen hyväksi, että tarvasjokelaiset jatkossakin voisivat kokea vahvaa yhteyttä seurakuntaan ja omaan kirkkoonsa. Me olemme osa Liedon seura-kuntaa, olipa nimike sitten kappeliseurakunta tai kirkkoalue. Mutta sen ei tarvitse olla meille uhka, vaan ennemminkin mahdollisuus. Me saamme isommasta yhteisöstä tukea ja erityisosaamista, sieltä hoidetaan hallinnon kiemurat, ja sieltä saamme myös vaihtelua ja rikkautta, mm. erilaisten työntekijöitten kautta. Samalla me saamme täällä keskittyä kaikkeen siihen työhön ja toimintaan, mitä juuri täällä tarvitaan ja halutaan. Tämä nykyinen kirkkoaluekin on parhaimmillaan elävä hengellinen yh-teisö, jonka ytimessä on kotikirkko, mutta sieltä usko ja rakkaus lähtevät liikkeelle, ihmisten luo, palvelemaan.

Tuuli: - Arvostan seurakuntalaisten osallistumista ja pyrin osallistamaan heitä. Kanttorina tehtäväni on olla organisoimassa musiikkielämää niin, että kaikki kiinnostuneet ja halukkaat saadaan mukaan ja mahdollisesti innostetaan myös uusia kasvoja toimintaan. Lisäksi haluan tukea seurakunnan laulua parhaalla mahdollisella tavalla jumalanpalveluksissa, säestäen mahdollisimman vakaasti ja hengittävästi. Mahdollisuuksien mukaan yritän tarjota myös erilaisia musiikkielämyksiä ja musiikin lohduttavaa antia tilaisuuksien ja konserttien yhteydessä.

Mikä on parasta papin/kanttorin työssä?

Tuija: - Parasta on se, että saa omana pienenä ja vajavaisena itsenään olla evankeliumin, armon ja toivon sanoman välittäjänä. Yhtä hienoa ja koskettavaa on myös se, että saa niin läheltä seurata eri-laisten ihmisten elämää. Joskus esim. omaiset kertovat ennen hautajaisia, miten heidän läheisensä ”oli vaan sellainen tavallinen hiljainen ihminen, eli vaatimatonta elämää” jne. Ja sitten he saattavat kertoa ihan uskomattoman tarinan yhden ainutkertaisen ihmisen taisteluista, joskus suurista koette-lemuksista, mutta samalla sitkeydestä, rohkeudesta, uskosta ja toivosta.

Tuuli: - Parasta on musiikin kanssa tekemisissä oleminen, yhteisöllinen tekeminen ja ihmisten kohtaaminen. Lisäksi kanttorin työn monipuolisuus sopii minulle. Viikonlopputöihin vaan en meinaa tottua, sillä se vähentää lasten kanssa vietettyä aikaa.

Haastattelu tehty korona-ajan tyyliin etänä, kirjallisesti.

Jutot kokosi Minna Mäkinen

TARVASJOEN MAAMIESSEURA 120 VUOTTA

TOINEN OSA.

Edellisessä Tarvas-lehdessä kerrottiin Tarvasjoen Maamiesseuran historiaa sen toiminnan ensimmäisestä kuudestakymmenestä vuodesta. Noihin vuosiin sisältyi maatalouden kehityksen suuret muutokset. Niittyheinästä ja metsälaiduntamisesta oli siirrytty heinän peltoviljelyyn ja AIV-säilöntään. Niittokone ja harava mullistivat heinänteon ja toivat seiväskuivatuksen. Meijerin tulo ja karjanjalostus nostivat osaltaan maidon tuotannon. Rauta-aura ja äkeet muuttivat muokkauksen ja käsin kylvöstä siirryttiin kylvökoneisiin. Sirpin ja viikatteen sijaan tulivat korjuukoneet ja rihipuintiin puimakoneet voimakoneineen. Sodan jälkeen traktorit korvasivat hevosen ja leikkuupuumurit helpottivat ja nopeuttivat viljankorjuun. Kuivureilla turvattiin kasvavien satojen säilyminen. Kasvinjalostus, kasvinravinteet, kasvinsuojeluaineet, salaajitus ja rikkakasvien torjunta nostivat satomääriä.

Maatalouden suorastaan vallankumoukselliseen kehitykseen on ratkaisevasti vaikuttanut tieteen, jalostuksen, viljely- ja kone-tekniikan tulosten nopea siirtyminen tiedonvälityksen ja neuvonnan kautta kaikkien viljelijöiden saataville ja käyttöön. Maamiesseuran osuus ensitietojen välittäjänä, neuvojana ja ohjaajana ruohonjuuritasolla on ollut korvaamaton erityisesti alkuvuosikymmeninä, mutta vielä viime vuosiinkin asti. Siksi on hyvä tallentaa maatalouden muutokset ja kehitys vielä viimeisen kuudenkymmenen vuoden aikana Suomessa ja myöskin Tarvasjoella.

1960 - 1970

Maatalouden tulotason nousu alkoi näkyä tällä vuosikymmenellä erityisesti kotitalouden hankinnoilla. Asuinrakennuksiin tehtiin keskuslämmitys, vesijohdot, viemärit ja wc:t. Rakennuksia jatkettiin tai tehtiin elintasosiipi sauna- tai suihkutiloihin. Yhä useampi pystyi jo hankkimaan auton. Myös maatalouden koneinvestoinnit lisääntyivät. Navettoihin ostettiin lypsykone ja maidon kylmälaitteet. Niiden mukana miehetkin tulivat karjaa hoitamaan. Karjantarkkailu siirtyi Varsinais-Suomen yhdistykselle ja tarkastuskarjako lähetti näytteet Turkuun.

Traktorien tekninen taso nousi ja vakiohytti tuli ensimmäiseksi Valmet 900 vuonna 1967 ja jo kaksi vuotta myöhemmin turvahytti tuli pakolliseksi. Puimureissa ensimmäisenä kotimainen Ukko Sampo oli 1958 varustettu viljasäiliöllä ja nopeasti siirryttiin irtoviljan käsittelyyn. Se vaati kipattavat peräkärret ja nopeutti uusien kuivurirakennusten rakentamista siiloineen. Viljelytekniikassa suuri edistys oli, kun pintalannoituksessa siirryttiin sijoituslannoitukseen. Ensin tulivat rivilannoituskoneet 1964, ja 1968 siirryttiin kylvölannoitimiin. Maataloudessa siirryttiin myös pinta-alaverotuksesta tulojen verotukseen.

Kun maatalouden hintataso ei enää noussutkaan ja pysyvä ylituotanto uhkasi markkinointia, niin vaadittiin viljelijöitä erikoistumaan ja tehokkaampaan tuotantoon. Näin alkoi syntyä suurempia erityisyrittäjiä. Tuli porsitus- ja lihasikaloita, häkkikanaloita, broilerihalleja ja lihakarjayrittäjiä. Lypsykarjasta yhä useampi luopui. Tässä vaiheessa eräät viljelijät perustivat Suurilaan viherjauhotehtaan 1965, voidakseen jatkuvaan viljanviljelyyn saada nurmilla välivuotia. Kaupallisten rehujen käytön lisääntyessä viherjauholla oli hyvä menekki.

1960-luvulta tarvasjokelaiset muistavat erityisesti vuoden 1966 valtavat kevättulvat ja pitäjän asutuksen 650-vuotisjuhlan, Tarvas-Hovin rakentamisen kaksi vuotta myöhemmin ja kuinka Paavo Tuominen voitti neljä kertaa Suomen mestaruuden kynnössä ja kaksi kertaa myös sen maailmanmestaruuden.

1970-1980

Tultaessa 1970-luvulle maanviljelijöiden mie-

Maailmanmestarin hymyä Irlannissa 1973. Paavo Tuominen on voittanut ainoana suomalaisena toisen kerran kynnön maailmanmestaruuden. Ensimmäinen 1967.

lialat olivat hyvin ristiriitaisia. Tuotannon rajoitukset, pakettipellot ja pakkokesannot, markkinointimaksut ja myyntivaikeudet synkensivät tulevaisuuden kuvaa. Alkoi Suomessa maaltapako. Se oli huipussaan 1971, jolloin erityisesti pohjoisemmasta Suomesta siirtyi Ruotsiin tai etelän kaupunkeihin 250.000 henkeä. Maataloudesta elävien määrä oli koko maassa laskenut alle 20 %:iin, Tarvasjoella meitä oli vielä n. puolet. Muun yhteiskunnan saadessa 1970 viisi päiväisen työviikon, karjatiloilta korvattiin se lomitusjärjestelmällä kuusi päivää vuodessa.

Vuonna 1973 tuli ns. öljykriisi, kun öljyn hinta nousi kolminkertaiseksi. Se nosti erityisesti maatalouden kustannustasoa. Tarvas-Hovissa järjestettiin suuri viljakokous. johon saapui yli tuhat viljelijää. Heitä huolestutti erityisesti nouseva kustannustaso ja viljan markkinoinnin vaikeudet.

Karjattomaan maatalouteen siirtyi yhä useampi viljelijä. Vuosikymmenen alussa lypsykarjojen määrä laski Tarvasjoella alle 200 ja niillä oli 890 lehmää. Oman meijerin maitomäärä laski kolmesta jo kahteen miljoonaan kg. vuodessa. Niinpä 1975 meijeri lopetti toimintansa ja fuusioitui maakunnalliseen Maito-Auraan. Osittain lopettamista vauhditti se, että tilat siirtyivät maitotankkeihin ja putkilypsyyn, eikä meijerillä ollut tankkikeräilyautoja. Karjataloudessa tapahtui suuria muutoksia. Heinäseipäät hävisivät pelloilta, kun paalauslaitteet yleistyivät. Kuivasta heinästä oltiin siirtymässä yhä tuorerehuvaltaisempaan ruokintaan. Putkilypsykoneiden viedessä maidot tankkiin, yhä harvemmat pääsivät lehmä laitumelle. Maitolaiturit hävisivät tienvarsilta ja säiliöautot hakivat maidon vain joka toinen päivä.

Vuonna 1977 Tarvasjoen pelloista oli salaajitettua 75 % ja ojittamatta oli vielä 1100 ha. Tuotoloin tilojen keskikoko ylitti 17 ha. Vuonna 1978 lannoitteita ryhdyttiin myymään suursäkeissä ja 1984 säkkitavara lastattiin lavoille. Vuonna 1986 ensimmäisenä maailmassa säkkipaketti alennettiin 40 kg.

1980 – 1990

Tätä vuosikymmentä on sanottu sen vuosisadan parhaimmaksi. Vuosina 1979-1984 bruttokansantuotteen määrä kasvoi 28 %:a, kun sen keskiarvo OECD-maissa oli 9 %:a. Hyvien satojen ansiosta myös maataloustulo kasvoi parhaina vuosina 15 %:a. Keskisadoksi on 1983 ilmoitettu rukille 2500 kg., vehnille 3500 kg. ja rehuviljoille yli 3000 kg. Parhaiden vehnäsatojen ilmoitetaan ylittäneen 5000 kg. Poikkeuksen teki vuosi 1987, jota on sanottu sodan jälkeisen historian suurimmaksi katovuodeksi. Ennätys routa (Mietoinen 112 cm.), myöhäinen kylvö (kesäkuulle asti) ja heinä-, elokuun hallat tu-

hosivat sadon. Ei yhtään saatu kauppakelpoista vehnää ja mallasohrastakin kelpasi vain 18 %:a. Katokorvauksia tuli Tarvasjoellekin lähes 3 miljoonaa mk:aa. Seuraava vuosi oli jo suotuisa ja vehnälle tuli valkuaislaatuvaatimus.

Keskustietokoneet olivat tulleet maanviljelijänkin maailmaan, ensin karjantarkkailutaloksissa jo 1968 ja sitten maatalousneuvonnan laskelmiin 1970-luvun lopulla ja pankkipalvelujen tulosteissa tällä vuosikymmenellä. Aivan 1980-luvun lopulla yksityisillekin viljelijöille alkoi tulla pienoistietokoneita, jotka olivat suhteellisesti kalliita. Metsänkorjuu muuttui koneelliseksi ja ensimmäisen monitoimikoneen hankki 1887 Seppo Lavonen Tarvasjoelle.

Maatalouskoneista yleistyivät pyöröpaalaimet, tarkkuussilppurit, etukuormaajat, joustoäkeet ja kääntöaurat. Puimureihinkin tulivat hytät ja traktorien hyttien meluun kiinnitettiin erityishuomio. Samoin työterveys ja -turvallisuus tulivat tärkeiksi, kun eräitä kasvinsuojeluaineita kiellettiin, homepölyyn sairastuttiin tai Tshernobylin onnettomuuden laskeutumia tuli Suomeenkin. Ympäristön suojeluun herättiin ja luomutuotantoa valtio ryhtyi tukemaan 1989. Ensimmäisenä vuonna sitä oli vasta 800 ha.

Vuosikymmenen loppu oli maailmassa suurten mullistusten aikaa, kun Neuvostoliitto hajosi ja muuttui Venäjäksi, Berliinin muuri murtui ja Saksat yhdistyivät ja Baltian maat saivat itsenäisyyden.

1990 – 2000

Jo edellisellä vuosikymmenellä oli alkanut talouden sekoittava lama ja pankkikriisi. Sen aloitti ulkoisen valuutan nopea vapauttaminen ja valuuttalainoilla rahoitetut ulkomaiset sijoitukset sekä siitä johtuvat suuret tappiot. Samaan aikaan sattunut idän kaupan romahdus ja kovan markan säilyttämiseksi jopa 16 % nousevat korot, johtivat pankit suuriin luottotappioihin. Pahiten kärsi säästöpankki ryhmä, joka joutui valtion haltuun ja omaisuusyhtiö Arsenaalin selvitystilaan. Myös muut pankkiryhmät joutuivat suuriin vaikeuksiin ja yhdistymisiin, jolloin pankkien konttoriverkostoa rajusti supistettiin. Tarvasjoella säästöpankki liitettiin osuuspankkiin. Monet yritykset ja useat paljon investoineet maatilatkin joutuivat taloudellisiin vaikeuksiin. Yrittäjiä kaatui tai joutui velkasaneeraukseen.

Tässä muuttuneessa maailmanpoliittisessa tilanteessa ja talouslamassa Suomelle avautui mahdollisuus liittyä Euroopan Unioniin. Anomus esitettiin 1991 ja neuvottelujen jälkeen liittymissopimus saavutettiin 1994. Sopimus alistettiin kansanäänestykseen, joka pidettiin 16.10. 1994. Siinä 56,9 % äänestäneistä kannatti

liittymistä. Liittyminen tapahtui 1.1. 1995.

Maataloustuotteiden tuottajahinnat putosivat puoleen heti liittymispäivänä, eikä uusi tukipolitiikka kompensoinut täysin menetyksiä. Lisäksi markkinat avautuivat ulkoiselle kilpailulle. Suomi säilytti osittain kilpailukyvyyn maataloudessa, mutta se vaikutti kuitenkin moneen asiaan. Tilojen määrä laski muutamassa vuodessa puoleen. Tilojen oli pakko erikoistua. EU-lait ja määräykset vaativat tiloille tarkan kirjanpidon, tukihakemukset määräajoin, kesannointivelvoitteen, eläinrekisterit ja merkinnät, valvontaviranomaisten tarkastuskäynnit ja pinta-alatietojen tarkan seurannan. Byrokratia moninkertaistui ja monet tilat joutuivat ajoittain tarkastuksiin.

Tuotantoyksiköiden oli nyt pakko suurentua. Lypsykarjatilojen määrä laski Tarvasjoella kymmeneen.

Sika-, kana-, lihakarja- ja broileritilojen tuotantolaitokset suurensivat ja niiden tuotantotavat ja tekniikka erikoistui. Kasvinviljelyssä uudet lajikkeet, täsmälannoitus ravinnetutkimuksineen ja koneiden tekninen kehitys nosti satotasoa. Kaikki tämä vaati viljelijöille erityisneuvontaa tuotantos suunnan mukaan. Maamiesseura ei enää sitä pystynyt antamaan, vaan jokaisen viljelijän oli itse koulutuksen ja yhä laajenevan ammattikirjallisuuden, -lehdistön ja muun tiedonvälityksen kautta opittava oma ammattitaitonsa. Maamiesseurasta tulikin näin vuosituhannen lopulla viljelijöille vain tukeva yhdysside, jota nyt eriytyvässä viljelijäkentässä tarvittiin.

2000 - 2020

EU:n liittymisen jälkeenkin oli Suomella suuria vaikeuksia tasapainottaa valtion talous ja saada toteutumaan yhteisöön liittymisen hyödyt. Viimein parhaaksi vakautuskeinoksi katsottiin yhteisvaluuttaan euroon liittyminen. Se tapahtui valuuttana 1.1.1999 ja rahaliikenteessä luovutettiin markasta 1.1. 2002 euroihin.

EU-ajan tuotantopolitiikka kannusti voimakkaasti yritysten jatkuvaan kasvuun, jossa tuotto saatiin alentuneista tuotantokustannuksista. Siihen pyrittiin suuremmilla tuotantoyksiköillä, tehokkuutta lisäävillä investoinneilla ja kustannusten minimoinnilla. Kannattavuuden saamiseksi ja riittävän elintason turvaamiseksi oli maataloudessa pyrittävä samaan EU:n määräämissä puitteissa. Ensiksi maatalouden tuotantolaitokset pyrkivät samaan. Muun muassa maakunnan viimeinen meijeri Maito-Aura lopetti maidonjalostuksen Turussa 1.9. 2003. Osuuskunta liittyi maakuntien yhteiseen osuuskunta Länsi-Maitoon. Maito-Auraan oli viime vuosisadalla yhtynyt aikaisemmin toimineet 122 meijeriä.

Taatakseen toimeentulonsa ryhtyivät useat maanviljelijäperheet etsimään sivuansioita tai jopa ammatteja, joiden turvin tilaa voitiin viljellä. Usea tila vuokrasi nyt peltonsa ja jollei tilalla ollut jatkajaa pellot myytiin. Kotieläintuotannosta sen raskauden, heikon kannattavuuden ja työvoimavaltaisuuden takia yhä useammat luopuivat ja siirtyivät vain kasvituotantoon.

Nyt, kun Maamiesseura saavuttaa 120 toimintavuotensa, sikataloustiloja on Tarvasjoella vain yksi, samoin lammas- ja emolehmitila, broilerinkasvatustila ja kananmunan tuotantotila. Lypsykarjatilaja on kolme, joissa kaikissa robottilypsy. Eräät ovat siirtyneet tehostettuun luomutuotantoon.

Varsinais-Suomen tilojen keskikoko on nyt noin 60 peltotehtaaria. Eräiden Tarvasjoen viljanviljelijöiden viljelyala vuokrapeltoineen kohoaa satoihin hehtaareihin. Kokonaan maataloudesta toimeentulonsa saavien tilojen määrä on laskemassa jo alle kolmeenkymmeneen. Silti alueen kokonaispeltoala on edelleen tehokkaasti viljelty, vaikkakin monin eri järjestelyin.

Nyt myös 120 vuotta maanviljelijöitä suuriarvoisesti palvelle Tarvasjoen Maamiesseuran toiminta on loppumassa ja se on liittymässä Liedon Maamiesseuraan.

TARVASJOEN HISTORIAN HENKILÖITÄ VUOSISATOJEN HÄMÄRÄSTÄ

Henrik Hartmanninpoika, Henricus Hartmanni (**k. 1367**) toimi Turun piispana ja samalla koko silloisen Suomen piispana vuosina 1366-1367. Ennen tätä hän oli Sääksmäen kirkkoherrana ja vuosina 1355-1366 historian toisena Turun tuomiorovastina. Ollessaan Sääksmäen kirkkoherrana vuonna 1340 hän hankki veronsa kirkolle laiminlyönnelle 25 seurakuntalaiselleen pannaan julistuksen. Piispaksi valintansa jälkeen Henrik lähti Avignoniin hankkimaan nimitykselleen paavin vahvistusta. Hän kuoli kulkutautiin paluumatkalla. Henrikin isä oli juuri se turkulainen saksalaissukuinen porvari Hartmann, joka vuonna 1316 osti ne neljä uudistilaa Tarvasjoelta, josta asutus täällä alkoi. Näistä tiloista Yrjántila ja ilmeisesti Kallela siirtyivät tälle hänen pojalleen. Ne Henrik lahjoitti n.1350 Turun Tuomiokirkon pyhän Yrjänän alttarille.

Leena Matintytär (k. 1567) Yksityisten henkilöiden elämästä ei satoja vuosia sitten löydy kirjallisia tietoja, kuin säilyneistä kauppakirjoista tai oikeuden päätöksistä. Erään tällaisen dokumentin tohtori Auli Oja löysi Tukholman kaupungin raastuvanoikeuden pöytäkirjasta 15.9.1567. Siinä mainitaan, että Marttilan pitäjän Euran kylän talollinen Tuomas Matinpoika ilmoitti myyneensä 225 markalla tukholmalaiselle kirvesmiehelle Klement Jakobssonille sisarvainajansa Leena Matintyttären omistaman tontin ja puutalon Tukholman pohjoisportin läheltä Matti Piiparin kujan varrelta. Aulis Ojan mukaan pöytäkirja osoittaa, että on itsestään selvää, ettei Euran kylän Leena olisi kulkeutunut Tukholmaan ja tullut siellä puutalon omistajaksi, jolleivät tarvasjokelaiset olisi sisarineen päivineen käyneet kaupungissa ostoksilla ja tehneet siellä jopa kiinteistökauppaa. Pöytäkirjasta ei myöskään selviä, miten yksinäinen nainen on voinut hallita omaisuutta, jota ajan lakien mukaan voi omistaa vain leski, muutoin vain hänen miehensä.

Hannu Eerikinpoika (k. 1608) Tälle Ruotsi-Suomen kuninkaallisen laivaston päällikölle Eerik XIV lahjoitti Juvan kartanon 20.6.1568. Tähän kauppaan loppui Juvan kuninkaan kartanon aika. Vaikka Hannu Eerikinpoika piti asuinkartanonaan Kaksikerran Brinkkalan kartanoa ja kaupunkiasuntonaan Turkuun rakennuttamaansa Prinkkalaa, arvosti hän erityisesti Juvaa ja sen menestymistä. Myrskyisän elämänsä aikana, ollessaan sodassa tai useiden linnojen päällikkönä poissa kotiseudultaan, Juvan kartanon tuotto ja sen myllyjen tullit takasivat taloudellisen turvan. Näin myös seuraaville omistajille, hänen kahdelle pojalleen ja heidän jälkeläisilleen, kunnes Pietari Brahe osti kartanon vuonna 1639.

Sipi Pentinpoika (k.1633) Tarvasjoen alueella oli 25 ratsutilaa, jotka lähettivät 30-vuotiseen sotaan peräti 32 hakkapeliittaa, joista 9 oli talojen isäntiä, 9 talojen poikia ja 14 palkkamiehiä. Heistä kaikki tunnetaan nimeltä, mutta ehkä tunnetuin heistä oli Yrjöntilan isäntä luutnantti Sipi Pentinpoika, joka kaatui Saksassa 1633. Myös hänen poikansa Simo Sipinpoika lähti sotaan ja kaatui Saksassa 10 vuotta myöhemmin kuin isänsä. Molempien kerrotaan olleen luku- ja kirjoitustaitoisia kotiseudullaan ja ollessaan sodassa johtajina.

Sven Maununpoika Juvallenius toimi Juvan kartanoläänin (1652 -1663) ja kreivi Pietari Brahen ajan (1652 -1680) Juvan kartanon voutina. Hänellä oli läänin aikana alaisenaan veronkantomies ja kartanon hoidossa puutarhuri, seppä, 2 renkiä, 2 paimenta ja 2 piikaa. Häntä pidettiin hyvänä ja oikeudenmukaisena voutina, jota kreivi ja läänin tilalliset kiittivät. Kartanon maatalous oli tuottoisaa, puutarhan

Tyllilän Puntari, valtiopäivämies Yrjö Puntarin talo.

menestymistä lukuun ottamatta. Kartanon kaksi myllyä (toisessa kaksi, toisessa kolme kiviparia) jauhoivat ajoittain viljaa Savosta asti tuotuna. Pietari Brahe tiettävästi kävi Juvalla ensimmäisellä kenraalikuvernöörikaudellaan 1640 heti Juvan ostettuaan, ja lisäksi ainakin 1650 ennen ensimmäisen vaimonsa kuolemaa 1650 Turun linnassa asuessaan. Voudin vuositteiset tilit Juvallenius teki Kajaanin vapaa-herrakunnan tilien kautta, mutta oli hallinnollisissa asioissa suoraan yhteydessä kreiviin. Se kertoo hänen ruotsinkielen taidostaan sekä luku- ja kirjoitustaidoistaan. Siksi hän voikin usein hoitaa muitakin seudun ihmisten asioita.

Yrjö Puntari, valtiopäivämies. Ruotsin valtiopäivien talonpoikaissäädyn edustajaksi Halikon tuomiokunnasta valittiin vuonna Tyllilän Puntarin isäntä Yrjö Yrjönpoika Puntari. Historia kertoo, kuinka Yrjö Puntari ahkeralla työllä ja sitkeydellä oli nostanut rappiolla olleen autiotalon vähitellen ratsutilaksi ja ajalle harvinaisella luku- ja kirjoitustaidolla saanut seudun luottamuksen monissa yhteiskunnan luottamustoimissa. Useat vastoinkäymiset, mm. tilan rakennusten kaksi kertaa palaminen ja raskaiden velkojen maksaminen, olivat kouluttaneet hänestä vaikeiden asioiden taitavan hoitajan. Niinpä tiedetään hänen valtiopäivilläkin jättäneen monta ”rahvaan valitusta”, joista pöytäkirjat kertovat monen tulleen hyväksytyksi, kun kuningatar Kristiina 8.11.1650 vahvisti valtiopäiväpäätökset. Näiden valtiopäivien kohokohtana olivat kuningatar Kristiinan kruunajaiset 20.10.1650, joilla tämä Tarvasjoen mies sai olla mukana.

Erityinen kunnia Yrjö Yrjönpojalle oli varmaan se, että kreivi Pietari Brahe vuonna 1650 antoi hänen tehtäväkseen yhdessä Marttilan nimismiehen kanssa inventoida naapurinsa Juvan kartanon irtaimiston.

Karoliinit me unohdamme hakkapeliittoja useammin historiassa, vaikka heidän kohtalonsa koski erityisesti tarvasjokelaisia. Kaikkiaan täältä heitä oli mukana 28 miestä. Kuninkaallisen Henkirakuunarykmentin Maskun komppanian päällikköinä olivat Juvan virkatalon kolme perättäistä haltijaa everstilutnantti **Henrik Schauman** sekä ratsumestarit **Fredrik Amrfelt** ja **Mårten Thessleff**. Heistä Schau-man johti Puolassa ja Liivinmaalla. Armfelt johdatti vuodet 1703–1719 Puolassa, Venäjällä ja Liivinmaalla, sitten Isonvihan ajan Suomes-sa, Ruotsissa ja Norjassa. Vaikeassa paluussa Norjan tunturien yli lumimyrskyssä uutena vuotena 1719 neljä Tarvasjoen miestä menehtyi. Rauhan tultua Thessleff toi komppanian Ruotsista kotimaahan syksyllä 1721. Maskun komppanian lipun he lahjoittivat Tarvasjoen kirkkoon. Se on nykyään Kansallismuseossa.

Eeva Lidner o.s. Hastfer (22.7.1753 -6.9.1822) Hän syntyi Juvan virkatalossa. Isä oli balttilainen aatelismies Kuninkaallisen henkirakuunarykmentin kapteeni Johan Hastfer.

Eevan äiti oli Barbara Freidenfelt. Kapteenin kuoltua äiti jäi leskeksi jo 1754 ja solmi uuden avioliiton 1757 Turun tuomiorovastin Samuel Pryssin kanssa. Tämänkin miehen kuoltua, Eeva äitinsä kanssa asettui asumaan Liedon Nautelaan Knaapille.

Tämän Tarvasjoella syntyneen aatelisneidon rakkaustarina on jäänyt historiaan siksi, että hänen miehensä ja sydämensä valittu sattui olemaan aikakautensa suurimpia ruotsalaisia runoilijoita, Bengt Lidner. Tämä Göteborgissa 1757 syntynyt runoilija oli jo 17-vuotiaana ylioppilaana opiskellut Lundin yliopistossa ja maailmaa kierrelytyään tullut maisteriksi Saksassa Greifsvaldin yliopistossa. Tukholmaan palattuaan hän ryhtyi runoilijaksi. Hänen runouttaan arvostettiin, mutta hänen heikkoutensa olivat omalaatuiset elämäntapansa. Hänen eläessä, ei humalassa vaan selvänäkin, hän oli kuin muissa maailmoissa.

Saadakseen runojaan painetuksi, hän saapui talvella 1788 Turkuun J. C. Frenckelille ja asui Liedossa. Tällä hän tapasi Eeva Hastferin ja heidät vihittiin avioliittoon 28.10.1788 Liedon kirkossa. Knaapin (nyk. Nautelan kartanon) puiston huvimajassa runoilijan kerrotaan kirjoittaneen monia runojaan vaimonsa hellässä hoidossa. Hänen elämäntapojaan ei vaimo kuitenkaan pystynyt muuttamaan ja niiden paheksunnan tähden he muuttivat Turkuun ja sieltä Tukholmaan 1789.

Saamatta runoistaan tuloja ja valtion arvostusta he pian elivät Tukholman suuressa köyhyydessä. Alkoholisoiduttuaan ja pitkän sairauden uuvuttamana Bengt Lidner kuoli vain 36 vuotiaana 4.1.1893. Ruotsin suuren, mutta myös köyhän runoilijan, C.M.Bellmanin ke-räämin varoin Lidner haudattiin Adolf Fredrikin kirkon kirkkomaahan.

Eeva Lidner palasi nyt Lietoon ja elätti itseään ja sairasta tyttärtään kotiopettajana. Myöhemmin hän kirjoitti puolisonsa elämäkerran ja palasi Tukholmaan kuollen kuningattaren köyhien talossa 6.9.1822.

Gustaf Mauritz Armfelt (s. 31.3.1757 Tarvasjoki k. 19.8.1814 Tsarskoje Selo) kreivi, aikakautensa kuuluisin suomalainen (Aulis

Oja). Armfelt asui elämänsä 12 ensimmäistä vuotta Tarvasjoella, pisimpään kuin muualla elämänsä aikana. Hänen vanhempansa olivat tuolloin Maskun komppanian päällikkö ja myöhemmin Turun ja Porin läänin maaherrana toiminut kenraalimajuri Magnus Vilhelm Armfelt ja Maria Katariina Wennerstedt.

K.M. Armfeltistä on kirjoitettu laajat elämänkerrat, joista lyhyesti voi koota hänen elämänsä tärkeimmät tapahtumat. Tultuaan kuninkas Kustaa III:n suosikiksi ja neuvonantajaksi, hänestä tuli juuri perustetun Ruotsin Akatemian jäsen ja puheenjohtaja 29-vuotiaana 1786 -1794, samoin silloin perustetun Dramatenin ja Oopperan johtaja ja musikaalisen akatemian jäsen ja johtaja 1786 -1792. Kuningas Kustaa III:n kuoleman ja maanpakolaisuuden jälkeen hänet valittiin vielä toisen kerran akateemikoksi ja lienee vieläkin ainoa kahdella tuolla siellä istunut henkilö.

Ollessaan ns. Kustaan sodassa Venäjää vastaan 1788 -1790 hän haavoittui, mutta oli Ruotsin edustajana solmimassa Värälän rauhaa. Myös sodassa Ranskaa vastaan Pommerissa 1805 -1807 hän haavoittui toisen kerran. Hän oli Ruotsin armeijan jalkaväen kenraali, kuten myöhemmin Venäjällä myös jalkaväenkenraali.

Palattuaan Venäjän valtaamaan Suomeen 1811, keisari Aleksanteri I kutsui heti Armfeltin Pietariin kenraaliadjutantiksi. Siellä hän toimi Suomen asiain komitean ensimmäisenä puheenjohtajana ja vuosina 1812 – 1813 virkaatekevänä Suomen kenraalikuvernöörinä. Hänen erityisansioikseen luetaan mm. niin sanotun Vanhan Suomen liittäminen vuonna 1812 suuriruhtinaskuntaan. Armfeltiä pidetään myös ensimmäisenä suomalaisuusohjelman laatijana.

Kustaa Mauri Armfelt kuoli 19.8.1814. Hänen arkkunsa tuotiin Turkuun ja hänet haudattiin Halikon kirkon sukuhautaan. Kerrotaan keisari Aleksanteri I ääneen itkeneen kuultuaan Armfeltin kuolleen.

Armfeltin aikakauteen liittyen, on syytä myös tuoda esille, että Suomen suuriruhtinaskunnan tultua osaksi Venäjää, sen tärkein virkamies oli ministerivaltiosihteeri. Tätä tärkeää virkaa hoiti, jo heti 1808 keisarin palvelukseen mennyt kreivi **Robert Henrik Rehbinder** (1777 -1841) peräti 30 vuotta (1811 -1841). Hän oli kyllä syntynyt Paimiossa, mutta asui täällä Euralla lapsuuden isänsä Juvan kapteenin Reinhold J. Rehbinderin luona.

Anders Wilhelm Spoof (s. 1782, k. 1836) Tarvasjoelta Suomen sodassa olleista rivimiehistä ei ole jäänyt monia muistoja, mutta kaksi täällä asunutta upseeria tunnetaan historiasta. Anders Spoof oli sodan aikana kohonnut kersantista vänrikiksi. Tunnetuin on hänen veljensä Carlin ja Jacob Rothin kanssa heinäkuussa (15.7. -23.7.1808) johtama sissiretki Lapuan taistelun jälkeen pitkin vesistöjä Tampereelle asti. Sen pelästyttämänä venäläisten pääjoukko perääntyi hetkeksi Tampereelta Hämeenlinnaan. Veli kaatui Torniossa, mutta Anders palasi sodasta Mäentaan Junnilaan ja asui siellä kuolemaansa 1836 asti. Hänen vaimonsa Sofia o.s. von Hausen eli 10 vuotta pidempään. Heidän täällä syntyneet poikansa, 1829 syntynyt Karl ja 1832 syntynyt Alexander palvelivat Suomen ja Venäjän armeijoissa, Karl everstinä ja Alexander kapteenina.

Otto Herman Lode (s. 1771, k. 1852) Toisen Suomen sodan soturi, jonka Juha Vuorela osoittaa myös asuneen tuolloin Mäentaan Yli-Junnilassa, on eversti Otto Lode. Hän oli pahasti haavoittunut Alavuden taistelussa ja jättänyt palveluksen. Sodan jälkeen tapaamme hänet vuosina 1811 -1813 Turun ja Porin läänin maaherrana ja vuosina 1820 -1827 Suomen Pankin pääjohtajana.

Kalervo Mäkinen

VIERAILU KERTUN TUVASSA

Loppukesästä sain tyttäreni Katriina Karikos-
ken kera vierailla Tarvasjoella.
Aikoinaan olin lapsena ollut täällä silloisessa
Ollisten Helmin ja Arvon mökissä.
Nyt oli meillä asiaakin, kun toimme tänne
tuliaisena äitini taidemaalari Elsa Salminiitty
maalauksen Ollisten torpasta vuodelta 1980.
Tämä talo on edelleen sama, kuin äitini maala-
uksessa, vaikka nyt entistä ehompi.

Olin saanut tämän taulun äitini perinnönjaossa
v. 1981. Äitini oli aikoinaan toivonut, että hänen
maalauksiaan ei myytäisi, vaan ne annettaisiin,
vaikka sukulaisten, tai tuttavien seinille, jollei
meille lapsille, minulle ja veljelleni Matille.
Minä sain siis tämän Ollisen torpantaulun,
joka oli niin kaunis ja vieläpä muistoja täynnä
oleva teos.
Jospa nyt kerronkin vähän näistä muistoista,
jotka liittyvät tähän maalaukseen ja sen matkas-
ta tänne oikeaan paikkaansa, nykyisen Kertun
tuvan seinälle.

Vierailin täällä Ollisella äitini serkun Helmin
ja Arvon luona jo 9- vuotiaana, Tulin linja-autol-
la tuoden äitini maalaaman taulun mukana en-
sin tänne Olliselle, ja edelleen linja-autossa sen
tilaajalle Horrisiin. Taulu, jota toin ei ollut kovin
iso, mutta tuonti oli hankalaa, kun autoakin piti
vaihtaa ensin Raisiosta Turkusse ja jatkuon vielä
Tarvasjoelle. Vieraillessani täällä Ollisella, tulin
myös tutuksi Helmin luona vierailulla olleeseen
tyttöön, Laura Kurriin. Hänestä tulikin minulle
ihan mukava ystävä näihin päiviin asti.
Hänen muutettuaan Saarijärvelle ja edelleen
Jyväskylään ystävyys säilyi, ja niin päätin ker-
ran antaa tämän Ollisen torppa- maalauksen
lainaksi hänen seinälleen Jyväskylään.
Sieltä teos siirtyi Lauran tyttarelle Keuruul-

le, kun Laura-ystäväni muutti palvelutaloon,
jonka seinille ei saanut ripustaa tauluja. Täältä
edelleen matka jatkui Jouko Kurrin tuomana
takaisin minulle tänne Raisioon. Joten tämän
nyt tästä teoksen liikkuvuudesta nyt kerron,
matkasta tänne Kertun tuvan seinälle oikeaan
” kotipaikkaansa”.

Paikallaan kai olisi kertoa, kuka on tämän
teoksen tekijä Elsa Salminiitty ja minkälainen
on hänen elämäntarinansa?
Hän syntyi naapuripitäjä Marttilassa Vehka-
lan maanviljelijä perheeseen, seitsemän lapsisen
perheen kuopukseksi vuonna 1901. Jo varhain,
pari- vuotiaana Elsa alkoi näyttää piirustuksen
taitojaan, kriipustellen kuvioita mihin sai jät-
tämään jäljen. Siihen aikaan ei pikkulapsille
kynää ja paperia leikkeihin annettu. Kekseliäs
Elsa-tyttö kuitenkin oli. Purtuaan tulitikun toi-
sen pään pensseliksi ja jostain väriä saatuaan,
hän alkoi jo hahmottamaan kuvioita. Hän erottui
vanhemmista sisaruksistaan täysin, kun tavan-
omaiset lasten leikit vaan eivät niin kiinnosta-
neet. Toki monia virikkeitä hän sai jo koulua
käyneiltä sisaruksiltaan.
Elsa-tyttö oli pienikokoinen, mutta vikkela,
vilkas ja touhuava lapsonen, siksi koulun meno n.
parin kilometrin päähän, ei tuottanut vaikeuksia.

Koulussa käynti olikin hänelle varmaan kuin
juhlaa, koska menestyi siellä niin hyvin. Aika ku-
lui ja kansakoulu tuli käytyä. Piirtäminen jatkui
ja hän olisi jo halunnut maapaikan töistä pois,
vaikka piirustuskouluun, mutta kun se silloisen
opettajan mukaan olikin etäällä Viipurissa asti!
Koulu tuli kuitenkin saataville kuin johda-
tuksena. Esteessä opastava henkilö auttoi häntä
Turkuun, ensin asunnon saantiin ja sitten pyrki-
mään Turun Taideyhdistyksen piirustuskouluun.

Opintie aukeni ja nelivuotinen piirustuskoulu
tuli käytyä v.1924.

Kotiin palattuaan vanhemmat eivät ollenkaan
ymmärtäneet tyttärensä taidemaalari
valintaa, vaan totesivat: ”Ei se maalaus mit-
tää työtä oo, meinaaks` sää saada paljon rahaa
kukkaraan?” Vielä lisää: ”Kyll`sust` oiss` hyvä
kättilö, tai opettaja tullu”!
Mutta tuli, kuin tulikin. Näytön paikka oli,
kun epäilevä opettajakin tilasi muutokuvansa,
joka onnistui niin hyvin. että sai opettajan kyy-
neliin.
Siihen aikaan, kun valokuvaus ei vielä ollut
kovin yleistä, muutokuvamaalaus oli ainakin
varakkaiden suosiossa, joten näin Elsa Vehkala
pääsi ikuistamaan jo virkamiestenkin muoto-
kuvia.
Tieto kulki hyvästä taiteilijasta jo Tarvasjoelle
asti, Juvan kartanoon. jossa hän sai tilauksen
maalata kaikkien perheenjäsenten muutokuvat.
Nyt Elsa iloitsi, kun sai olla kuin ”hovimaala-
ri” työssään palveluineen kaikkineen.
Maalaistalot ympäristöineen tulivat myös
suosioon maalauksissa, joten siitä tuo taide-
maalarin ura urkeni ja töitä riitti.

Ikää jo karttui, mutta avioliitto ei kiinnosta-
nut, kunnes kohtalo puuttui peliin!
Turkuun oli teoksia tuotava kehystettäväksi.
Matkalla sinne ”Humaliston kadul” olevaan
liikkeeseen lensi jokin itikka hänen silmänsä,
jota kauppias Amniel.Salminiitty kohteliaas-
ti ryhtyi poistamaan. Kehystys tehtiin. mutta
kuinka siinä kävikään, rakkaus taisi tulla ”ensi

silmäyksellä”?

Kyllä oli jo aikakin, kun ikä lähenteli 40-tä!
Kun kehystystä tuottavalle taiteen tekijälle riit-
ti, niin avioliittoon siitä mentiin ja lapsiakin
vielä siunaantui: Helena, Lasse ja Matti vielä
41-vuotiaana.
Edessä oli sota-aika ja lasten hoitoa vielä pit-
kään. Vasta kun lapset sai kouluikänsä, niin taide
sai jalansijaa. Meni muutama hyvä vuosi, mutta
Lasse -pojan menetys auto-onnettomuudessa, ja
puolison kuolemakin lamaannuttivat taidema-
larin työn taas pitkäksi aikaa.
Elämä kuitenkin Raision omakotitalossa
jatkui, niin että loppuelämän vuodet täytyivät
runsaalla ja taidokkaalla taiteen luomisella vuo-
teen 1981, jolloin elämä kauniina suvipäivänä
päätyi. Kesken jäi 80-vuotisnäyttelyn valmis-
telu Raision uuteen kaupungintaloon, mutta
yhteisvoimin se saatiin sentään toteutumaan
Muistonäyttelynä.

Palataanpa taas nykypäivään ja tänne Tarvas-
joelle, nyt Kertun tupaan.
Oli mukavaa tulla uudelleen niin kauniiksi
korjattuun Kertun tupaan ja yllätykseksi tutustua
vielä kamarissa olevaan Raija Isotalo- Aalto-
sen monisatapäiseen nukke- ja leluvalikoimaan.
Tuossa kamarissa taisin lapsena yöpyä vuosi-
kymmeniä sitten. Tällä käymisellä piipahdimme
vielä vierestä osoitetulle luontopolulle, joen ran-
tamille, jossa 1940-luvun loppupuolella kävin
ystäväni Lauran kanssa virkistymässä Tarvas-
joen vesissä.

Helena Salminiitty-Suominen

KOTISEUTU YHDISTYS TARVAISTEN PUHEENJOHTAJAN TERVEHDYS KAIKILLE TARVASJOEN ASUKKAILLE JA YSTÄVILLE!

”Kotiseutuyhdistyksen tarkoituksena on kotiseudun kaikinpuolinen kehittäminen erityispiirteiden pohjalta, elinympäristön laadun parantaminen ja viihtyisyyden lisääminen. Kotiseudun luonnon ja kulttuuriympäristön vaaliminen. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys järjestää kokouksia, retkiä ja näyttelyitä sekä harrastustilaisuuksia, talkoita, tiedotustilaisuuksia ja harjoittaa julkaisutoimintaa. Toimintansa tukemiseksi yhdistys voi toimeenpanna rahankeräyksiä ja arpajaisia.. Yhdistys voi vastaanottaa lahjoituksia ja testamentteja ja omistaa toimintaansa varten tarpeellisia kiinteistöjä. (Tarvaiset ry,n säännöt)

Toiminnan 20-vuotisjuhluvuoden kunniaksi olemme saaneet lahjoitetun Kertun tuvan kunnostettua. Kiitos talkoolaisten. Ja nyt se on teidän kaikkien käytettävänä. ” Kokousten, kerhojen, perhejuhlien ja muiden kohtaamisten kodikas ympäristö.”

Pihalta lähtevä kuntopolku on pitkospuineen myös menneenä kesänä kunnostettu.

Toiminta ei kuitenkaan ole tullut valmiiksi vaan jatkuu uusien haasteiden parissa.

Jos olet kiinnostunut, niin olet lämpimästi tervetullut mukaan toimintaan.

Jäseneksi pääset tallettamalla 20€ hengeltä tai 25€ perheeltä tilillemme. FI5454610720005629

Muista laittaa nimesi tiedonantoon. Lisää tietoa saat minulta tai muilta hallituksen jäseniltä, puhelin numeroni on 0500848554

Toivon kaikille onnellista joulunaikaa koronasta huolimatta.

Raija Isotalo-Aaltonen
puheenjohtaja